

Vi bygger för framtiden

Årsredovisning
Härnösands kommun

2007

Innehållsförteckning

Del 1 Inledning

Kommentarer från kommunledningen	2
Vart går dina pengar	3
Fem år i sffror	4

Del 2 Förvaltningsberättelse

Omvärldsanalys	7
God ekonomisk hushållning	10
Finansiell analys, kommunen	12
Medarbetare, kommunen	17
Finansiell analys, koncernen	20
Medarbetare, koncernen	22
Miljöberättelse	23

Del 3 Verksamhetsberättelser

Kommunstyrelseförvaltningen	26
Arbetslivsnämnden	29
Samhällsnämnden	30
Skolnämnden	32
Socialnämnden	34
AB Härnösandshus	36
Härnösands energi och miljö AB	39

Del 4 Finansiella rapporter

Kommunens redovisning	43
Koncernens redovisning	51
Redovisningsprinciper	56
Organisationschema	58
Ekonomisk ordlista	59
Revisionsberättelse	61

Det går bra för Härnösand

Kommentarer från kommunledningen

Anders Gäfvert

Kommunstyrelsens
ordförande

Lillemor Lindgren

Tillförordnad
kommunchef

Ekonomi

Under året 2007 har vi arbetat hårt med att få en budget i balans. Trots det får Härnösands kommun ett underskott på -25,5 miljoner. I detta resultat ingår de ökade kostnader på 100 miljoner för pensioner som kommunen fick i och med den nya pensionsberäkningsmetoden som Sveriges kommuner och landsting beslutade att kommunerna ska följa.

Trots underskottet är resultatet 2007 ett bra resultat. Man ska betänka att om vi inte hade blivit ålagda att göra denna avsättning till pensionerna skulle vi ha fått ett positivt resultat på 70 miljoner kronor. Härnösands kommun har, till motsats från de flesta andra kommunerna, också valt att redovisa hela sitt pensionsåtagande i balansräkningen. De eventuella ränteförändringar som kan uppkomma finns med i resultaträkningen och det för att vi anser att detta är ett mer rättvisande redovisnings-system som inte döljer våra pensionsåtaganden. De kommuner som redovisar på ett annat sätt får kostnadsökningen senare, men ingen kommer undan den.

Att vi har arbetat hårt med att få vår budget i balans syns särskilt tydligt i våra nämnders resultat. Alla våra nämnder har hållit sin budget i år och det var årtionden sedan det hände sist. Det är också glädjande att investeringsnivån för kommunens egna investeringar aldrig har varit så hög som under 2007 och kommer att vara fortsatt högt under 2008. Det visar på att vi är inne i en expansiv period.

Året som gått

Ett år går väldigt fort och det är lätt att glömma det som ligger ett par månader bort i tiden. När det är dags för årsredovisning tvingas man gå tillbaka i tiden för att summera året. 2007 års ansträngningar har resulterat i många nya bra verksamheter och projekt. En ny kommunorganisation sjuösattes i januari som på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt ska ge bättre service till medborgarna. I övrigt kan nämnas:

- nytt centrumutvecklings projekt
- nytt Lärcentrum/Origo
- nytt naturvårdsprogram
- byggstart av etapp 2 på Resecentrum
- försäljning av kommunala fastigheter
- nytt samarbete för utveckling av hamnen
- lobbyarbete för ny skolmyndighet i Härnösand

- planering för ny översiktsplan
- byggstart av Ådalsbanan
- planering av nytt handelsområde
- strategi för besöksnäringen
- trådlöst nätverk i stan
- byggstart av Saltviksanstalten
- nytt flyktavgift
- ny skolorganisation

Förutom att vi har arbetat hårt med att få en ekonomi i balans för att kunna leva upp till våra mål har vi även arbetat mycket med att förbättra vårt näringslivsklimat. Därför är det mycket glädjande att Härnösand är den kommun i Ångermanland som har bäst företagsklimatindex enligt Forum för Småföretagsforskning. Även småföretagandet i Härnösand visade på en kraftig uppgång med drygt 23 % i jämförelse med fjolåret.

Det känns också bra att den goda konjunkturen i kommunen har frambringat en sysselsättningsökning. Ungdomsarbetslösheten minskar också men vi ser fortfarande att det är de lågutbildade som har det allra svårast på arbetsmarknaden och behöver konkreta investeringar i form av utbildning, detta måste vi fortsätta att arbeta med under 2008.

Glädjande är också att vi har lyckats nå målet att minska vår sjukfrånvaro inom kommunen med ett medvetet och strategiskt arbete för friskfrånvaro.

Framtiden

Det är viktigt att komma ihåg att inget händer av sig själv. Allt som sker, all den utveckling vi ser i Härnösand idag, är resultatet av våra gemensamma ansträngningar. Härnösand växer, inte så det knakar men än dock. Vi nöjer oss inte med det. Vi måste våga anta nya utmaningar. Det är viktigt att Härnösand också växer i människors medvetande och i en större krets. Det är av stor betydelse att vi syns och hörs – så att även människor utanför Härnösand ska förstå varför vi Härnösandsbor är stolta över staden vi bor i.

Att vara länets äldsta stad förpliktigar. Vi värnar våra traditioner, men vi är inte bundna av dem. Vi knyter an till det som varit, vi hämtar styrka i våra erfarenheter och vi inspireras av dem som bött här innan oss. Ändå är vi öppna för nya intryck, nya tider och nya människor. Det har vi alltid varit och det är det som gör Härnösand så bra.

Var går dina pengar?

100 kronor i skatt till kommunen användes under 2007 så här:

20.14 kr till grundskolan

19.79 kr till vård och omsorg om äldre

15.44 kr till övrig verksamhet

10.93 kr till gemensamma verksamheter och lokaler

9.14 kr till gymnasieutbildning

8.68 kr till barnomsorg

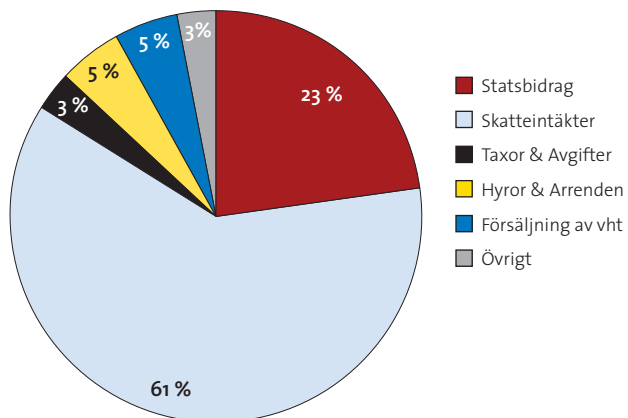
8.49 kr till omsorg för funktionshindrade

5.30 kr till kultur och fritidsverksamhet

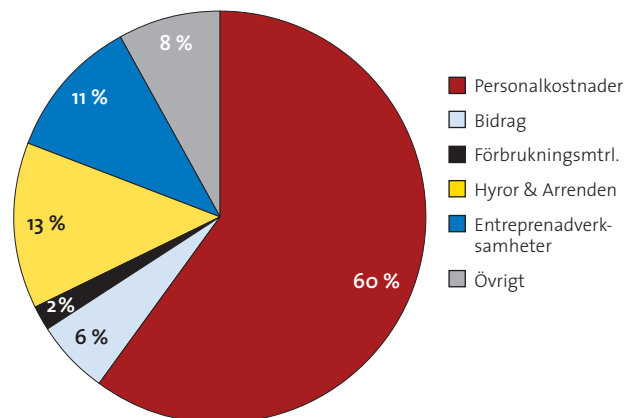
1.91 kr till politisk verksamhet

0.18 kr till särskilt riktade insatser

Kommunens intäkter

Kommunens kostnader

Fem år i siffror

	2007	2006	2005	2004	2003
Resultat, mkr					
Kommunen	-25,5	-10,0	33,4	-0,7	-14,8
Koncernen	114,8	1,7	49,4	14,5	-5,2
Nettokostnadernas andel av skatteintäkter, kommunen %					
Nettokostnadernas andel av skatteintäkter och statsbidrag	102,2	100,2	93,8	96,0	97,0
Eget kapital, mkr					
Kommunen	-120,7	-89,8	-79,7	-113,1	-112,3
Koncernen	120,1	14,9	14,3	-35,7	-48,9
Soliditet, % (eget kapital/totala tillgångar)					
Kommunen	-12	-10	-9	-13	-12
Koncernen	5	1	1	-3	-2
Balanslikviditet, %					
Kommunen	150	67	60	52	72
Koncernen	185	68	66	66	76
Långfristiga skulder, mkr					
Kommunen	43	115	136	177	241
Koncernen	813	1 297	1 346	1 384	1 470
Personalredovisning, kommunen					
Antal tillsvidareanställda	1 929	1 955	1 973	2 025	2 065
Totalt antal anställda	2 528	2 733	2 714	2 771	2 827
Befolkning 31/12					
Antal innevånare totalt	24 922	25 080	25 227	25 272	25 272
Skatteintäkter					
Utdebitering, kommunen	23,04	23,04	23,04	23,04	23,04
Utdebitering, landsting	10,60	10,60	10,60	10,60	10,00
Utdebitering, totalt	33,64	33,64	33,64	33,64	33,04

Förvaltningsberättelse

Omvärldsanalys

Internationell ekonomi

Under 2007 ökade den globala BNP med 5,4 procent, vilket är den högsta ökningen på två decennier. Utvecklingen beror främst på ökad världshandel och hög investeringstakt beroende på låga räntor samt höga företagsvinster. Produktivitetstillväxten har försvagats och inflationstrycket har ökat. Som en följd av detta har penningpolitiken blivit mindre expansiv i flera regioner, detta väntas ge en dämpande effekt på den globala tillväxten. Trots detta så räknas det med en hög världsmarknadstillväxt, vilket ger goda möjligheter för den svenska exporten.

I USA har BNP tillväxten mattats av något medan Japan tillsammans med övriga Asien haft en god tillväxt. Kina har en snabbt växande tillväxtekonomi och den starka exporttillväxten i Kina har skapat höga vinster i företagen och ökad sysselsättning. I Ryssland förväntas också hög tillväxt och det beror till stor del på hushållens konsumtion.

Tillväxten i euroområdet har varit starkare än väntat under året men förväntas sjunka något de närmaste åren. Av de nordiska länderna är det Finland som haft den starkaste tillväxten med en ökning av BNP med hela 5 procent, till stor del beroende på stor optimism och höga förväntningar från hushållen. De långa statsobligationsräntorna har under en tid sjunkit i ett flertal länder men på ett längre perspektiv så är vi på väg in i en uppgångsfas. Konjunkturutvecklingen och penningpolitiken blir avgörande för framtiden.

Svensk ekonomi

Svensk ekonomi växer snabbt. Ekonomin i Sverige har under lång tid visat hög tillväxt, låg inflation och överskott i de offentliga finanserna. Arbetslösheten fortsatte att vara hög men under det senaste året har det förändrats. Nu sjunker arbetslösheten och antalet sysselsatt ökar kraftigt.

Under 2007 gick konjunkturen in i en fas där BNP-tillväxten växlade ner. BNP väntas öka med 3,6 procent 2007 och 3,0 procent 2008. En fortsatt hög efterfrågad tillväxt beror till stor del av att hushållens inkomster stärks ordentligt men även att inkomsterna i näringslivet och den offentliga sektorn beräknas ligga på höga nivåer.

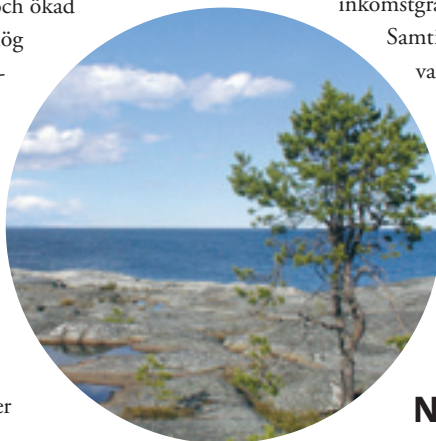
Årets avtalsförhandlingar sker i ett starkare arbetsmarknads-läge jämfört med förra avtalsrörelsen. Man räknar med att den totala löneökningen hamnar på 4,5 procent. Den löneutvecklingen innebär att perioden 2007-2011 kommer att präglas av markant stigande lönekostnader.

Kommunernas ekonomi

Kommunernas ekonomi har förbättrats markant mycket till anledning av den starka utvecklingen på arbetsmarknaden. Det finns goda förutsättningar för att de närmaste åren uppnå kraven på god ekonomisk hushållning. Enligt Nationalräkenskaperna uppskattas antalet arbetade timmar i kommunerna ha ökat med 2,5 procent första halvåret 2007 jämfört med året innan. Ökad genomsnittlig arbetstid per sysselsatt innebär att antalet sysselsatta ökade med knappt två procent. Detta är en betydligt snabbare ökning än beräknat.

Pensionskostnaderna steg 2007. Detta beror på en tillfälligt låg kostnad för den förmånsbestämda pensionen 2006 i samband med att inkomstbeloppet började användas som inkomstgräns istället för det lägre prisbasbeloppet.

Samtidigt sänktes kalkylräntan, men den effekten var betydligt lägre. Skatteunderlaget och skatteintäkterna blev också betydligt högre än beräknat. Det räknades med ökade skatteintäkter med 4,5 procent inklusive effekten av att medelskattesatsen sänktes med 5 öre. Kommunernas resultat förbättras nästa år, vilket beror på en relativt långsam volymökning i kombination med kraftigt ökade skatteintäkter.

Näringsliv

Näringslivsarbetet i Härnösands kommun bedrivs inom utvecklingsenheten som ligger under kommunstyrelseförvaltningen. Det externa utvecklingsarbetet med lokal näringslivsutveckling innefattar strategiska näringslivsfrågor som centrum- och besöksnäring, utveckling, inflyttningslots och landsbygdsfrågor.

Näringslivsrådet

Under året har ett nytt näringslivsråd bildats, gruppen är ett viktigt forum för kommunen. Näringslivsrådet består av 8 företagare som representerar branscher och deras organisationer. Under 2007 har näringslivsrådet samlats vid 7 tillfällen.

Utvecklingsprojekt

Kommunen avslutade under året ett Mål 1 projekt som haft till syfte att stödja och förbättra företagsklimatet. Målsättningen med projektet har varit att förbättra företagsklimatet i kommunen, genom att utveckla relationen mellan företag – politiker, kontakter mellan företag och kommunal förvaltning, samt mot andra myndigheter och intressenter.

Som ett resultat av vårt arbete med näringslivsklimatet så lyckades vi under året att påbörja en liten klättring i Svensk Näringslivs ranking. Vi fortsätter att fokusera på dessa frågor även fortsättningsvis.

Kommunen har under året startat ett 3-årigt utvecklingsprojekt för centrum. Projekt drivs förutom av kommunen av ett 30 tal köpmän, fastighetsägare och andra intressenter som alla är finansiärer i projekt. För att öka fokus kring handeln och dess möjligheter så förstärktes näringslivsorganisationen med en resurs för att arbeta med centrumutvecklingsfrågor.

Under 2007 påbörjade kommunen exploatering av ett nytt handelsområde kring Östra Bondsjögatan (COOP-området). För att undersöka konsekvenserna av de nya handelsområdet och även ta hänsyn till den exploatering som sker i Birsta så har kommunen under senare delen av 2007 beslutat sig för att göra en handelsanalys för Härnösand. Slutrapport kommer under första kvartalet 2008.

Kommunstyrelsen tog i december beslut om en ny besöksnärringsstrategi för Härnösand. Arbetet med strategin har föregåtts av ett gemensamt arbete tillsammans med näringen, öppna möten, ett brett remissförfarande mm. Arbetet fortsätter enligt beslutade intentioner direkt 2008 med bla rekrytering av en resurs för att driva besöksnärringsutveckling.

Under 2007 tog Kriminalvården sitt första spadtag för sin nya stora anläggning i Härnösand. Saltviksanstalten kommer när den är färdig att kräva betydligt mera personal än vad nuvarande riksanstalten har. Med anledning av detta så har kommunen tillsammans bildat ett personalchefs nätverk. Nätverket har under året träffats ett antal gånger för att diskutera hur man tillsammans kan bidra vid rekryteringsfrågorna. Som ett led i detta arbete genomfördes en jobb- och bomässa i mellandagarna med ca 30 utställare.

Nystartade företag

Inom verksamhetsområdet starta och driva företag sker arbetet under följande områden.

- Information till blivande företagare.
- Rådgivning
- Utbildning
- Affärsrådgivning
- Företagsservice

Intresset för att starta företag har inte varit så stort på många år som det är nu. Nyföretagandet har under året ökat med dryga 33 % jämfört med perioden jan – nov 2006. Under perioden jan – nov 2007 har det startats 116 nya företag att jämföras med 2006 då antalet var 87 nystartade företag för samma period.

Etableringar

Arbetet med att bearbeta nya och befintliga kontakter för externa etableringar pågår på olika nivåer. Bearbetningen sker genom flera olika kanaler såsom brev, telefonsamtal, personliga besök och arbete med nätverksträffar. Många kontakter har knutits utanför Härnösand och flera intressenter ser möjligheter med en etablering i Härnösand.

Arbetsmarknaden

De största privatägda företagen är Com hem AB, Utansjö Bruk och Bravur Bygg. Det har dock tagit beslut att Utansjö Bruk kommer att läggas ner under andra kvartalet 2008.

I Härnösand finns ca 1100 aktiva privata företag med sammanlagt ca 5 500 anställda.

Arbetsmarknad

Höstens prognos visar en fortsatt stark konjunktur i länet. Efterfrågan på arbetskraft fortsätter att öka, antalet arbetssökande minskar. Det är positiva signaler på arbetsmarknaden vid årsskiftet 2007-2008.

Antalet öppet arbetslösa och arbetslösa i åtgärdsprogram har sjunkit från 3,7 respektive 2,0 procent i januari 2007 till 3,4 respektive 1,3 procent i december 2007. Däremot fortsätter långtidsarbetslösheten att öka.

Arbetsmarknadssituationen i Härnösand

Vid jämförelse mellan januari 2007 respektive 2008 kunde det konstateras att antalet öppet arbetslösa minskat betydligt, samtidigt som antalet arbetslösa i åtgärd också är lägre än 2007. Summan av antalet arbetslösa och arbetssökande i konjunkturåtgärd har minskat från 913 personer 2007 till 671 personer 2008. Ungdomsgruppen bidrar till denna utveckling. Som enskild grupp står antalet arbetslösa ungdomar och ungdomar i åtgärd för en minskning med 38 personer.

En av de hårdast drabbade grupperna arbetssökande är flyktingar och invandrare. Förhoppningsvis kommer fortsatt integration leda till arbete, men i dagsläget har många svårt att konkurrera med svenskfödda arbetssökande.

De flyktingar och invandrargrupper som inte kommer in på arbetsmarknaden löper risk att bli beroende av försörjningsstöd. Deras brister i svenska språket medför att arbetsförmedlingen i vissa fall bedömer att de inte är matchningsbara mot lediga tjänster. Många av dessa människor har gått mellan 1000-1500 timmars undervisning i SFI (svenska för invandrare).

Under 2007 har kommunen vidtagit en del åtgärder för att stärka gruppens etablering på arbetsmarknaden. Ytterligare insatser planeras för 2008, nämnas kan SFA (svenska för arbete) där den nyanländes språkinläring direkt riktas mot ett yrkesområde.

Sammanfattningsvis har Härnösand samma utveckling som övriga kommuner i länet och sysselsättningen kommer att öka enligt senaste prognosen främst i privata tjänstesektorn och bygg under 2008.

	2008	2007	2006
Arbetslösa 18-64 år	667	780	898
Arbetslösa 18-24 år	167	183	202
Arbetsmarknadsprog. 18-64 år	180	204	392
Arbetsmarknadsprog. 18-24 år	180	204	392

Befolkning

Invandringen till Sverige, som förra året var den högsta som SCB någonsin uppmätt, fortsätter att öka. Enligt SCB:s preliminära siffror kommer hela 100 000 personer att invandra under år 2007. Detta tillsammans med en nästan oförändrad utvandring, ett högt antal födda och ett stabilt antal dödsfall leder till att Sveriges folkmängd preliminärt beräknas till 9 184 000 personer den 31 december 2007. Det innebär en ökning med cirka 71 000 personer, vilket kan jämföras med 65 505 under förra året.

Utvecklingen i Västernorrlands län visade en minskning med -529 personer vid årets slut. Den positiva befolkningsutvecklingen fortsätter dock i Sundsvall, Timrå och Örnsköldsvik med ökning på 59, 14 respektive 41 personer. Mycket svag är däremot utvecklingen i Ånge och Ådalskommunerna, som alla tillhör de kommuner i landet med den största befolkningsminskningen.

Folkmängden i Härnösands kommun uppgick 2007-12-31 till 24 922, dvs en minskning under 2007 med -158. Födelsenettet är fortsatt negativt men en viss ljusning syns genom något ökat antal födda och färre döda än genomsnittet för den senaste 10-årsperioden. Den positiva nettoinflyttning, som kommunen har haft de senaste åren, har förbytts till en minskning med -90 för den aktuella perioden. Detta beror i första hand på att utflyttningen har ökat markant under året.

En anledning till den negativa utvecklingen kan bero på den minskning som skett av arbetsmarknadsutbudet under de senaste åren. Landstingets nedläggning av Härnösands sjukhus kan vara en bidragande orsak. Genomförda besparingsplaner vid Mittuniversitetet innebär både färre arbetstillfällen och minskat antal studerande än tidigare. Osäkerhet råder dessutom kring hur många av de utländska medborgarna, som stannar en längre tid i Härnösand. Tidigare har det varit relativt många som flyttat vidare inom några år.

En fortsatt befolkningsminskning torde ske under 2008. Med hänsyn till bl a Kriminalvårdens stora rekryteringsbehov samt de allt mer omfattande pensionsavgångarna är bedömningen dock den att den negativa befolkningsutvecklingen planar ut omkring nivån 24 800 senast under 2009.

God ekonomisk hushållning

Kommunernas ekonomiska styrning baseras främst på Kommunallagen och Lagen om kommunal redovisning. Enligt Kommunallagen ska budgeten upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna och till detta balanskrav finns också krav på att mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning skall budgeteras och utvärderas. Budgeten ska även innehålla en plan för ekonomin de närmaste tre åren, varav budgetåret är det första. Årsredovisningens förvaltningsberättelse ska även innehålla en utvärdering om målen för god ekonomisk hushållning har uppnåtts och om resultatet är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat om. Det är då viktigt att både dessa mål och verksamhetsmålen är tydliga och mätbara.

Kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning och balanskravet lämnar inte utrymme för tolkningar. God ekonomisk hushållning ställer mycket högre krav på resultatet än vad balanskravet gör. Skillnaden är svår att kvantifiera, men att urholka tillgångar med inflation eller minskad investeringsnivå är inte god ekonomisk hushållning.

Balanspaketet 2005/2010

Härnösands kommun antog Balanspaketet 2005/2010 december 2003. Paketet innehåller finansiella mål för att få en ekonomi som kan ge en ekonomisk handlingsfrihet för att kunna bedriva kärnverksamheten i framtiden. Målen är att resultatet skall vara minst 20 mkr år 2010. Nettokostnadernas andel av skatteintäk-

ter och statsbidrag exklusive finansnetto skall successivt minska till 97 % 2010. Soliditeten inklusive ansvarsförbindelse till pensioner ska vara positivt senast 2010. Skuldsättningen för hela koncernen ska minskas till 1 200 mkr 2010. De verksamhetsmässiga målen ska överensstämma med de finansiella målen.

I december 2007 togs beslut att Balanspaketet 2015 skall ersätta Balanspaketet 2005/2010 med anledning av stora förändringar och att de mål som sattes var i många delar svåra att uppnå. Balanspaketet 2015 kommer att ersätta de gamla Balanspaket från och med 2009.

Verksamheternas mål och måluppfyllelse

Med anledning av regeringens antagna proposition god ekonomisk hushållning ska kommunen ange verksamhetsmål. Kommunstyrelsens mål består av två delar, kommunstyrelsen som övergripande ansvarig för kontroll och tillsyn samt för kommunstyrelsen som verksamhetsnämnd. Nämndernas mål och måluppfyllelse finns närmare beskrivna i nämndsberättelserna.

Kommunstyrelsens mål är att arbeta med initiativ, ledning, policy, riktlinjer, samordning och uppföljning av kommunens förvaltningar. Kommunstyrelsen har också i uppgift att tillse att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt.

Mål	Måluppfyllelse
Ekonomi: Samtliga nämnder skall hålla av fullmäktige fastställd budget för 2007.	Alla nämnder har inte hållit fastställd budget Målet är inte uppfyllt
Process: Samtliga nämnder och kommunstyrelsen ska utforma tydliga och mätbara verksamhetsmål	Målet är inte uppfyllt.
Medborgare: Under 2007 skall det ha upprättats ett gemensamt system för hantering av äsikter från kommunens medborgare, så kallad synpunktshantering.	Målet är uppfyllt.
Personal: Sjukfrånvaron för 2007 i kommunen skall minska till under 8,5 % (8,34% 2006)	Sjukfrånvaron under året har varit 7,49 %. Målet är uppfyllt.
Utveckling: Härnösands kommun ska uppnå minst 400 poäng i kommun-kompassens utvärdering för 2007 genom förbättringar i ledning, tillgänglighet och kvalitet.	Ingen utvärdering har skett 2007 Målet är inte uppfyllt.

Nämndernas utfall avseende verksamheternas mål ser ut enligt följande:

	Målet är uppfyllt	Målet är inte uppfyllt	Antal mål per nämnd	Uppfyllda mål i %
Kommunstyrelsen	2	3	5	40 %
Arbetslivsnämnden			0	0 %
Samhällsnämnden	4	12	16	25 %
Skolnämnden	2	3	5	60 %
Socialnämnden	8	2	10	80 %
Totalt	16	20	36	44 %

Utav de 36 antagna målen har 44 % (16 st) uppfyllts under året, vilket är en förbättring mot fjolåret med 6 %. 56 % (20 st) är inte uppfyllda under 2007. I jämförelse med avstämningen som gjordes i delårsbokslutet så har måluppfyllelsen försämrats med 8 %.

Finansiell analys kommunen

Finansiella mål för Härnösands kommun

Härnösands kommun antog Balanspaketet 2005/2010 i december 2003. Paketet innehåller nya ekonomiska mål för att få en ekonomi som kan ge en ekonomisk handlingsfrihet för att kunna bedriva kärnverksamheten i framtiden. Målen är att resultatet 2005 skulle vara positivt och minst 20 mkr år 2010. Nettokostnadernas andel av skatteintäkter och statsbidrag exklusive finansnetto skulle vara maximalt 100 % 2005 och successivt minska till 97 % 2010. Soliditeten inklusive ansvarsförbindelse till pensioner ska vara positivt senast 2010. Skuldsättningen för hela koncernen ska minskas till 1 200 mkr 2010. De helägda kommunala bolagen ska uppvisa goda långsiktiga vinster relativt risk och insatt kapital. De verksamhetsmässiga målen i kommunen ska överensstämma med de finansiella målen. Kommunstyrelsen har förändrat redovisningen vid upprättande av fjolårets bokslut, så att bokslutet bättre skall spegla den ekonomiska situation som Härnösands kommun befinner sig i, genom att lägga in ansvarsförbindelsen avseende pensioner i resultat- och balansräkningen.

RK-modellen

Härnösands kommun har från och med 2003 använt sig av den så kallade RK-modellen. Modellen bygger på fyra aspekter: Det finansiella resultatet, kapacitetsutvecklingen, riskförhållanden samt kontrollen över den finansiella utvecklingen. Dessa fyra aspekter, resultat – kapacitet och risk – kontroll, utgör hörnstenar i denna modell.

RK-modellen: Fyra aspekter vid finansiell bedömning

Det finansiella resultatet

I första aspekten kartläggs årets resultat och dess orsaker. En obalans, när kostnaderna överstiger intäkterna eller en rörelserikning mot obalans är en varningssignal. Här visas också investeringar och dess utveckling över tid.

Kapacitet

Aspekt nummer två benämns kapacitet eller långsiktig betalningsberedskap. Denna aspekt visar vilken finansiell motståndskraft kommunen har på lång sikt. Ju starkare kapacitet desto mindre känslig är kommunen inför de återkommande lågkonjunkturerna.

Riskförhållande

Den tredje aspekten visar hur kommunen är finansiellt exponerad. Vid god ekonomisk hushållning behöver kommunen på kort och medellång sikt inte vidta drastiska åtgärder för att möta finansiella problem. Som risk ingår även borgensåtaganden och kommunens samlade pensionsskuld.

Kontroll

Aspekt nummer fyra benämns kontroll, där upprättade finansiella målsättningar och planer följs upp. God ekonomisk hushållning uppnås bland annat genom en god följsamhet mot budget. Risk och kontroll hänger samman genom att båda är mått på förmågan att hantera problematiska situationer.

Finansiella nyckeltal som hjälpmedel

För att belysa ställning och utveckling inom de kommenterade aspekterna används ett antal finansiella nyckeltal. Exempel på nyckeltal är driftskostnadsandel, årets resultat, likviditet samt soliditet.

Resultat och kapacitet

Årets resultat	2007	2006	2005
Före extraordinära poster, mkr	-25,5	-10,0	33,4
Efter extraordinära poster, mkr	-25,5	-10,0	33,4
Procent av skatteintäkter och statsbidrag, %	-2,2	-0,9	3,2

Kommunens resultat uppgick till -25,5 mkr, vilket är en försämring med 15,5 mkr jämfört med 2006. Under året har en förändring skett i hur pensionsskulden skall beräknas (RIPS 07), som började gälla i juli 2007. Denna innebar en kostnadsökning på ungefär 100 mkr. Eftersom vi öppet redovisar hela pensionskulden som en avsättning i redovisningen slår detta väldigt hårt på resultatet. Årets resultat i förhållande till skatteintäkter och generella statsbidrag uppgår till -2,2%.

Balanskravsutredning (Mkr)	2007	2006	2005
Kommunens resultat	-25,5	-10,0	33,4
Ansvarsförbindelse pensioner	97,2	50,6	5,4
Resultat enligt balanskravet	71,7	40,6	38,8

Balanskravet, att intäkterna täcker kostnaderna, ska ses som ett krav på en lägsta godtagbara nivå på resultatet. För att dessutom leva upp till kravet på en god ekonomisk hushållning ska resultatet över tiden överstiga denna miniminivå. Kommunens egen målsättning enligt balanspaketet är att resultatet 2005 skulle vara positivt och minst 20 mkr år 2010 inklusive ansvarsförbindelsen för pensioner. Kommunen har därmed en högre målsättning än det lagstadgade balanskravet.

Vid avstämning av balanskravet har kommunen valt att ansvarsförbindelsen avseende pensioner skall borträknas från resultatet. Kommunens negativa resultat på 25,5 mkr blir efter justeringen +71,7 mkr och kommunen klarar därmed balanskravet 2007. Dock klarar vi inte vårt eget krav på ett resultat på 20 mkr inklusive kostnaden för ansvarsförbindelsen. Av ansvarsförbindelsens ökning på 97,2 mkr så beror 93,8 mkr på RIPS 07. RIPS 07 är en ny beräkningsmetod för pensioner där den antagna livslängden har förlängts och räntan har sänkts.

Intäcks- och kostnadsutveckling (Förändring i procent)	2007	2006	2005
Verksamhetens intäkter	5,3	3,4	-13,9
Verksamhetens bruttokostnader	2,3	4,5	1,3
Skatteintäkter & statsbidrag	4,2	3,3	9,9
Verksamhetens nettokostnad	6,2	7,8	6,7

Verksamhetens intäkter har under 2007 ökat med 5,3 % jämfört med 2006. Intäkterna var 269 mkr år 2006 och 284 mkr år 2007, en ökning med 15 mkr.

Verksamhetens bruttokostnader har ökat med 2,3 % jämfört med 2006. Bruttokostnaderna var 1 296 mkr år 2006 och 1 327 mkr 2007, en ökning med 31 mkr. Skatteintäkterna och statsbidragen ökade med 4,2 % under 2007. År 2006 var summan skatteintäkter och statsbidrag 1 089 mkr och år 2007 var summan 1 135 en ökning med 46 mkr. I skatteintäkterna ingår en positiv slutavräkning för åren 2005 och 2006 med 2 mkr. Härnösands kommun uppvisar en nettokostnadsutveckling, inklusive avskrivningar på 6,7 %. Nettokostnaden för 2007 hamnar på 1 159 jämfört med 2006 års nettokostnader på 1 044 om man bortser från jämförelsestörande kostnader.

Kostnadskomponenter (Mkr)	2007	2006	2005
Personalkostnad	929	864	770
Lokalkostnader	150	141	138
Bidrag och transfereringar	95	95	103
Entreprenader	134	128	131
Förbrukningsmaterial	37	33	33
Övrigt	78	84	79
Summa	1 423	1 345	1 254

Kommunens personalkostnader ökade under 2007, en stor del av denna ökning beror på ökade pensionskostnader. Av kommunens kostnader så är det 10 % som avser verksamhet som bedrivs på entreprenad, i huvudsak är det gator och vägar.

Nettokostnadsandel av skatteintäkter och statsbidrag (Procent)	2007	2006	2005
Nettokostnadsandel före finansnetto, %	100,3	98,5	93,8
Avskrivningarnas andel av skatteintäkter och statsbidrag, %	1,8	1,7	2,1
Nettokostnadsandel före finansnetto, inkl. avskr. %	102,1	100,2	95,9
Finansnettots andel av skatteintäkter och statsbidrag, %	0,2	0,7	0,9
Nettokostnadsandel inkl. finansnetto, %	102,2	100,9	96,8

För att uppnå och vidmakthålla en god ekonomisk hushållning krävs en balans mellan intäkter och kostnader. Denna balans kan mätas genom nettokostnadsandelen som innebär att samtliga löpande kostnader, både exklusive och inklusive finansnetto relateras till kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag. En nettokostnad under 100 procent innebär en positiv balans mellan löpande kostnader och intäkter.

Verksamhetens nettokostnad i förhållande till skatteintäkter och statsbidrag före finansnettot uppgår till 102,1 % för år 2007. Målet är att nettokostnadsandelen före finansnetto skulle vara maximalt 100 % 2005 och maximalt 97 % år 2010. Årets nettokostnadsandel är en försämring relativt föregående år. I kommunens mål för nettokostnadernas andel ingår inte finansnettot.

Investeringar	2007	2006	2005
Nettoinvesteringar, mkr	31	23	17
Avskrivningar, mkr	20	18	23
Nettoinvestering/ avskrivning, %	155	130	73
Självfinansieringsgraden av året			
investeringar, %	-34	34	337
Investering relativt verksamhetens			
bruttokostnad, %	2,2	1,8	1,3

Investeringarna i kommunen har ökat och ligger 2007 på 31 mkr. Merparten av årets investeringar har gjorts inom Statsbyggnadsnämnden avseende gator och vägar, Resecentrum och Östra Bondsjögatan. Det har dessutom köpts in en del områden kring området på Saltvik.

Investeringsutvecklingen 2005-2007 visar på att investeringsvolymen har ökat 2007. Nettoinvesteringarna relaterat till årets avskrivningar ligger över 100% och investeringarna relativt verksamhetens bruttokostnader har ökat. Investeringarna har de senaste åren finansierats genom egna genererade medel, det vill säga självfinansieringsgraden av investeringarna ligger över 100 %. I år ligger självfinansieringsgraden på -34 % på grund av det negativa resultatet. Investeringarna ligger på oförändrat nivå 2007.

Soliditet (Procent)	2007	2006	2005
Soliditet	-12	-10	-9

Soliditeten visar hur stor del av tillgångarna som är finansierade med egna medel, det vill säga kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Ju högre soliditet, desto starkare finansiell handlingsberedskap har kommunen. De faktorer som påverkar soliditeten är resultatutveckling och tillgångarnas förändring. Härnösands kommun uppvisar en soliditet på -12 %. Det egna kapitalet uppgår på balansdagen till -115 mkr. Kommunfullmäktige har satt som mål att det justerade egna kapitalet med hänsyn till ansvarsförbindelsen för pensioner ska vara positiv senast 2010.

Den totala kommunalskatten i Härnösand var 2007 33,64 % av den kommunalt beskattningsbara förvärvsinkomsten. Härnösand ligger 2,09 procentenheter högre än riket och 0,65 procentenheter mer än genomsnittet i Västernorrland. För 2007 har Härnösand den sjätte högsta skattesatsen i riket.

Risk och kontroll

Likviditet	2007	2006	2005
Balanslikviditet	150	67	60
Rörelsekapital, mkr	122	-81	-103
varav semesterlöneskuld	56	54	52
Anläggningskapital, mkr	-237	-9	23

Balanslikviditeten 2007 är 150 %. Kommunens kassa på balansdagen uppgår till 250 mkr.

Rörelsekapitalet är positivt. En förklaring till detta är att i samband med att Härnösands hus sålde bolag som innehöll verksamhetsfastigheter till Kungälv har AB Härnösands hus löst reverser motsvarande 200 miljoner, vilket gett en kraftig förskjutning från anläggningskapital till rörelsekapital. Det går att läsa mer om fastighetsaffären under den finansiella analysen av koncernen.

Låneskuld	2007	2006	2005
Låneskuld, mkr	41	112	133
- Bindningstid < 1 år, i procent	96	38	15
- Bindningstid 1-5 år, i procent	4	62	85
Andel lån som förfallet till betalning			
- inom ett år, i procent	96	38	15
- inom 5 år, i procent	4	62	85
- längre än 5 år, i procent	0	0	0

Under 2007 har kommunen amorterat 70,6 mkr. Låneskulden uppgår 2007 till 41 mkr, med en genomsnittlig, kvarvarande räntebindningstid på 0,8 år. I finanspolicyn finns antaget att räntebindningstiden ska vara mellan 2-3 år. Den genomsnittliga kvarvarande förfallotiden för lånen uppgår till 0,9 år, vilket är lägre än minimikravet på 2,5 år som är fastslaget i finanspolicyn. Vid 2007 års slut är 14,8 % av kommunens skulder långfristiga. Högst 25 % av lånestocken bör förfalla till betalning inom en rullande 12-månaders period enligt finanspolicyn, andelen som förfaller inom ett år är 85 %. Enligt det antagna balanspaketet måste det ackumulerade resultatet de närmaste åren uppgå till minst 90 mkr, vilket kommer att generera ett likvidöverskott som kan användas för att amortera befintliga lån och självfinansiera investeringar som överstiger avskrivningarna.

Borgensåtagande	2007	2006	2005
Borgen, mkr	908,8	1284,5	1309,7
varav			
- kommunala bolag	865,7	1238,4	1261,1
- egnahem	4,0	5,1	5,7

Kommunens borgensåtagande uppgår till 909 mkr, vilket är en minskning med 376 mkr jämfört med 2005. Minskningen beror på amortering. Huvuddelen av åtagandet, 95 %, beror på borgen som har tecknats för lån tagna i de helägda kommunala bolagen. Borgensåtagande utanför koncernen uppgår till 39 mkr, varav 4 mkr är att hänföra till borgensåtaganden för egnahem.

Kommunen borgar för huvuddelen av de kommunala bolagens lån. Från och med 2005 infördes borgenstak för de helägda kommunala bolagen samt även för Folkhögskolan i Härnösand. När det gäller infriande av borgensåtaganden för egnahem varierar detta år från år, men i snitt förekommer ett ärende om året. Det brukar generera ett borgensutfall på cirka 0,1 mkr styck. Ingen kostnad för detta har uppkommit 2007.

Pensionsåtagandet (Mkr, inklusive löneskatt)	2007	2006	2005
Avsättning	770	660	605
Totalt pensionskostnad	770	660	605
Pensionskostnad	160	113	60

Härnösand redovisar från och med 2005 hela sin pensionskostnad i balansräkningen. Det medför att ingen ansvarförbindelse avseende pensioner finns upptagen. Detta ger en mer rättvisande bild av kommunens ekonomiska ställning. Pensionskostnaden ökar årligen. Under året har nya beräkningar gjorts med anledning av förändrade beräkningsgrunder. Den sammanlagda förändringen avseende RIPS 07 uppgår till 96 mkr inklusive löneskatt och redovisas som en jämförelsestörande post i resultaträkningen. Totala pensionskostnader uppgår under 2007 till 160 mkr, en ökning med 42 % jämfört med 2006.

Övriga förbindelser

Härnösands kommun har förbundit sig att delta i ett antal EU-projekt. Kommunens redovisade värden för främst mål 1-projekt (södra skogslänsregionen) uppgår till 1,6 mkr år 2007. I dagsläget finns 2,5 mkr i förbindelser om medfinansiering för 2008-2009.

Budgetföljsamhet per helår (Mkr)	2007
Kommunfullmäktige	0,6
Kommunstyrelseförvaltningen	-69,8
Arbetslivsnämnden	1,3
Samhällsnämnden	-0,8
Skolnämnden	14,3
Socialnämnden	2,9
Avskrivningar	-0,4
Avvikelse nämnder	-51,9

Budgetföljsamheten visar hur ekonomistyrningen i kommunen bidrar till att en god ekonomisk hushållning. En god budgetfölj-

samhet bidrar till att kommunen lättare kan korrigera eventuella svackor i ekonomin. I tabellen ovan visas avvikelser mot budget, endast år 2007 med anledning av omorganisationen. Ett negativt värde innebär att nämnden/styrelsen eller finansieringen blivit sämre än budgeterat. Kommunstyrelsen uppvisar det största underskottet med 69,8 mkr. Det beror främst på förändrade beräkningsgrunder för pensionskostnadberäkning.

(Prognos 1-3 samt utfall mkr)	Jan	April	Aug	Utfall
Kommunstyrelseförvaltningen	0,0	0,0	-85,3	-69,8
Arbetslivsnämnden	0,0	0,0	0,0	1,3
Samhällsnämnden	0,0	-1,0	-0,7	-0,8
Skolnämnden	0,0	-3,8	0,0	14,3
Socialnämnden	-4,0	-2,2	0,0	2,9
Avvikelse nämnder	-4,0	-7,0	-86,0	-52,1

Tabellen visar prognoser per tertial och utfallet för 2007, exklusive avskrivningar och finansiering, men inklusive medtagna över- respektive underskott från tidigare år. I utfallet per helår visar nämnderna ett underskott på 52,1 mkr. Den nämnd som avviker väsentligt från augustiprognosen är skolnämnden. För skolnämnden och är differensen mot budget plus 14,3 mkr. Augustiprognosen uppvisar ett resultat enligt budget, vilket ger en förbättring om 14,3 mkr gentemot augustiprognosen. Förklaringar till detta är att en omfattande genomlysning av skolnämndens totala budget har genomförts för att kartlägga vart nämndens pengar tar vägen. Att nämnden inte behövde ta med sig underskottet från 2006 har bidragit till årets överskott. För första gången på många år visar nämnden inte ett underskott.

Intern kontroll

Under det gångna året har brister redovisats i Barn- och skolnämndens interna kontroll. Kommunstyrelsen ges nu en möjlighet till ökad styrning genom en ny styrningspolicy, enligt kommunfullmäktiges beslut är nya regler för ekonomistyrning antagna.

Känslighetsanalys (Mkr)	2007	2006	2005
Skatteförändring, 1 kr	39,3	38,0	35,4
Löneökning, 1 %	9,4	8,6	7,9
Prisförändring varor och tjänster 1 %	3,3	4,4	4,4
Ränteförändring 1 %, långsiktiga lån	0,4	1,1	1,3
Lösen av borgen, 10 %	9,1	12,2	13,1

Kommunen påverkas av händelser utanför dess kontroll. Ett sätt för att visa och göra det tydligt hur olika förändringar påverkar kommunens finansiella situation är att upprätta en känslighetsanalys. Tabellen ovan visar hur ett antal faktorer påverkar

kommunens finansiella resultat. En skattechöjning/sänkning med 1 kr 2007 skulle innebära en resultatpåverkan på dryg 39 mkr. I tabellen framgår också att en procents löneökning innebär en kostnad för kommunen på 9,4 mkr. Vidare visas att en procents ökning av bruttokostnaderna medför en resultatpåverkan på 3,3 mkr. Ränteförändring påverkar också kommunens finansiella situation, en ökning med en procent innebär 0,4 mkr på lång sikt. Att lösa tio procent av lån som kommunen borgat för innebär en kostnad på 9,1 mkr.

God ekonomisk hushållning, finansiella mål

Härnösands kommun når endast delvis upp till de i balanspaketet uppsatta finansiella målen. Målet att uppnå ett positivt resultat uppfylls inte med ett resultat på -25,5 mkr. Soliditeten på -12 % har försämrats sedan 2006. Nettokostnadernas andel av skatteintäkter har ökat under året med anledning av de förändrade beräkningsgrunderna för pensionen. Nivån ligger på 102,2 %, för att vara i fas med målet att det ska minskas till 97 % 2010 skulle andelen ligga på 99,6 % för året. Kommunen har under året minskat sin låneskuld och amorterat 70 mkr och är i linje med balanspaketet att år 2010 skall skuldsättningen för hela koncernen vara 1 200 mkr. Målet att de helägda kommunala bolagen skall uppvisa goda långsiktiga vinster detta uppfylls under 2007 för både Hemabs del som uppvisar ett resultat på 9 mkr före skatt och Härnösandshus som uppvisar ett resultat på 130 mkr. Härnösandshus positiva resultat förklaras mestadels med anledning av försäljningen av fastigheter, vilket förklaras närmare i finansiella analysen för koncernen.

Medarbetare kommunen

Personalförsörjning

Antalet tillsvidareanställda uppgår per den 31 december 2007 till 1929 personer, varav 1491 kvinnor och 438 män. Av antalet tillsvidareanställda är 77 % kvinnor. Antalet tillsvidareanställda har under 2007 minskat med 26, varav 25 kvinnor och en man, vilket motsvarar 1 % sedan december 2006.

Antal anställda per anställningsform

	2007		2006		2005	
	Antal	Män	Antal	Män	Antal	Män
Tillsvidareanst.	1 929	23 %	1 955	22 %	1 973	22 %
Visstidsanst.	100	23 %	261	26 %	231	25 %
Timanst.	499	21 %	517	24 %	510	27 %
Totalt	2 528	22 %	2 733	23 %	2 714	23 %

Antalet timanställda är ett genomsnitt av de personer som erhållit timlön under året.

Som framgår av tabellen har det skett en påtaglig minskning av antalet anställda inom kommunen under 2007. Den största minskningen har skett inom gruppen visstidsanställda, vilket har flera orsaker. Bland annat rör det sig om omregleringar av tjänster från visstidsanställningar till tillsvidareanställningar, besparingar och effektiviseringar i verksamheten, samt minskad sjukfrånvaro, vilket betyder minskat behov av vikarier. För att klara övertalighet har tillsvidareanställda placerats på vikariat istället för att sägas upp, vilket också bidrar till förklaringen av minskningen av antal visstidsanställda.

Den 1 januari 2007 ombildades kommunens nämnder. Numera har kommunen enbart fem nämnder mot tidigare åtta. Därför kan ingen jämförande statistik visas på nämnds nivå bakåt i tiden.

Antal tillsvidareanställda per nämnd

(Antal)	2007
Kommunstyrelsen	136
Arbetslivsnämnden	39
Samhällsnämnden	82
Skolnämnden	784
Socialnämnden	888
Totalt	1 929

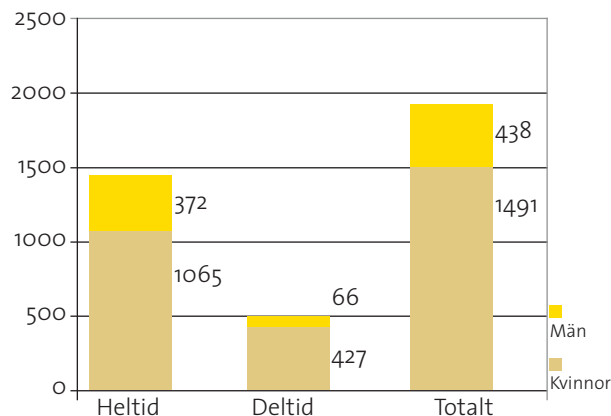
Det totala antalet tillsvidareanställda uppdelat per nämnd är 1 929.

Lönekostnaderna utgör en stor del av kommunens totala kostnad. Andelen lönekostnad i förhållande till total kostnad är i princip oförändrat och uppgår detta år till 55 procent (56). Siffran inom parentes är för 2006.

Lönekostnader

(mkr)	2007	2006
Löner	570,7	559,2
Lagstadg arbetsgivaravgift	183,3	177,9
Avtalsförsäkringar	16,8	15,8
Sjuklönekostnad	6,3	6,1
Särsk sjukförs avgift	0	1,8
Totalt	781,7	760,8

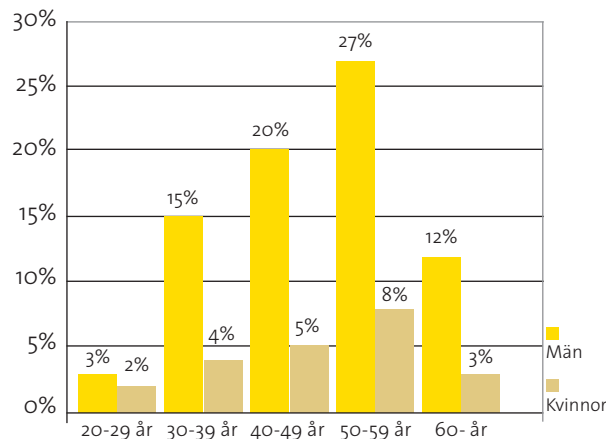
Diagram: Fördelning heltids- och deltidanställda av tillsvidareanställda, antal, 2007

Andelen heltidsanställda har minskat något sedan 2006. Av totalt antal tillsvidareanställda arbetar 74 procent (75) heltid. Procentuellt sett har betydligt fler män än kvinnor heltidstjänster. 71 procent (72) av kvinnorna och 85 procent (86) av männen arbetar heltid.

Medelsysselsättningsgraden är på samma nivå som föregående år, för tillsvidareanställda uppgår den till 94 procent. För kvinnor är sysselsättningsgraden 93 procent (93) och för män 96 procent (97).

Diagram: Åldersfördelning uppdelat på kön, 2007

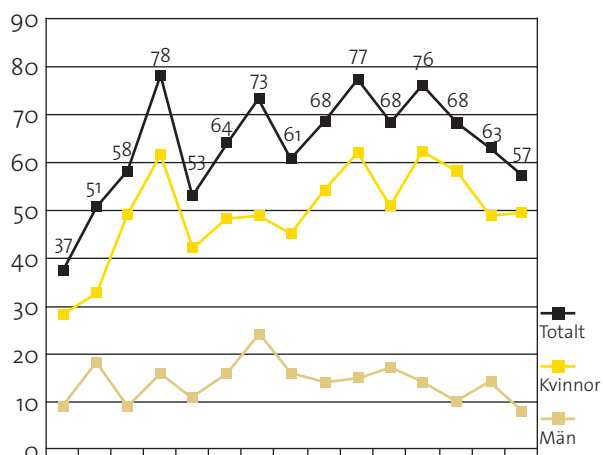

De procentuella storleksskillnaderna mellan åldersgrupperna har ändrats mycket lite sedan föregående år. Som tidigare är det gruppen 50-59 år som är störst på 35 %, och gruppen 20-29 år som är minst, med 4,8 % av totalt antal anställda.

De tillsvidareanställdas medelålder i december 2007 uppgår till 47,9, vilket innebär en viss minskning. Medelåldern är i stort sett lika för män och kvinnor. För kvinnorna är medelåldern 48,1 och för männen 47,4.

Under år 2007 har 46 av de tillsvidareanställda gått i pension. Under kommande femårsperiod beräknas 277 av de nuvarande 1 929 tillsvidareanställda gå i pension, vilket innebär 14 % av de nuvarande tillsvidareanställda. De numerärt största avgångarna är främst inom yrkesgrupperna omvårdnadspersonal och lärare. Beräkningarna är gjorda utifrån en pensionsålder på 65 år.

Diagram: Antal beräknade pensionsavgångar 2008-2022

Arbetsmiljö

Under 2007 har sjukfrånvaron fortsatt att minska. Då 2007 års sjukfrånvaromål på 8,5 % uppnåddes redan 2006 sattes ett nytt mål på 7,5 % för 2008. Total sjukfrånvaro av sammanlagd ordinarie arbetstid uppgår för 2007 till 7,49 (8,34) %.

Sjukfrånvaro per nämnd

(Procent)	2007
Kommunstyrelsen	4,6 %
Arbetslivsnämnden	7,0 %
Samhällsnämnden	3,2 %
Skolnämnden	7,6 %
Socialnämnden	8,3 %
Totalt	7,49 %

- Sjukfrånvaro 60 dagar eller mer i förhållande till total sjukfrånvaro är 70,9 (75,9) %.
- Summa sjukfrånvaro för kvinnor av sammanlagd ordinarie arbetstid för kvinnor är 8,6 (9,7) %.
- Summa sjukfrånvaro för män av sammanlagd ordinarie arbetstid för män är 4,4 (4,1) %.
- Summa sjukfrånvaro i åldersgruppen 29 år eller yngre av sammanlagd ordinarie arbetstid är 4,0 (3,8) %.
- Summa sjukfrånvaro i åldersgruppen 30-49 år av sammanlagd ordinarie arbetstid är 7,6 (7,9) %.
- Summa sjukfrånvaro i åldersgruppen 50 år och äldre av sammanlagd ordinarie arbetstid är 8,2 (9,9) %.

Sjukfrånvaron i kommunen minskar generellt, men inom gruppen män samt i åldersgruppen 29 år och yngre märks en viss ökning.

Under året har projektet Deltidsfrisk pågått i syfte att öka försättningsarna för medarbetare som varit heltidsjukskrivna en längre tid att återgå till arbete. Den anställde får genom projektet en chans att prova på något nytt och hitta nya vägar i arbetslivet eller återgå till sitt ordinarie arbete.

Som ett led i att ytterligare stärka frisknärvaron i Härnösands kommun har 600 000 kronor delats ut till förvaltningarna från personalkontoret. Dessa har använts till olika friskvårdsprojekt som inspirerar personalen till positiva levnadsvanor och utvecklar resursen hälsa. De beviljade projekten visar på att det finns både kreativitet, idéer och kompetens bland personalen.

Förvaltningarna erbjuder lite olika typer av friskvård till sina medarbetare. Exempel på detta är hälsoprofilbedömningar, föreläsningar och hälsoinspiratörer.

Kompetensutveckling

Kommunen har under året anordnat flera övergripande utbildningar, främst för kommunens chefer. För att de ska kunna utöva ett bra ledarskap är det viktigt att de erbjuds kontinuerliga utbildningar, samt att både chefer och medarbetare kan få vägledning. Under 2007 har ett stort antal basutbildningar erbjudits, vilka har varit fokuserade på grundläggande information i bland annat arbetsrätt, sekretess och nya regler i arbetstidslagen.

En informationsdag riktad till nyanställda i kommunen har också anordnats. De inbjudna fick till exempel information om kommunens organisation, politiker och tjänstemäns roller, sekretess och offentlighetsprincipen. En informationsdag riktad till nyanställda chefer har också genomförts. Under denna dag låg tyngdpunkten på arbetsmiljölagen, lönebildning, personalpolitiska dokument och arbetsanpassning. Kompetensutvecklingen på förvaltningarna kan exemplifieras med socialförvaltningen, som under året genom statligt stöd från Kompetensstegen har kunnat genomföra olika utbildningsinsatser i syfte att utveckla vårdpersonalens yrkesroll.

Jämställdhet

Enligt jämställdhetslagen ska arbetsgivaren aktivt arbeta för jämställdhet på arbetsplatsen. Det innebär bland annat att skapa goda arbetsförhållanden, arbeta för en jämn könsfördelning och motarbeta löneskillnader mellan könen. Arbetsgivaren är därför skyldig att varje år kartlägga och analysera ifall det förekommer löneskillnader mellan kvinnor och män som utför ett arbete som kan betraktas som lika eller är likvärdigt. Syftet är att upptäcka, förhindra och åtgärda osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor. 2007 års lönekartläggning är under bearbetning och väntas bli klar i början på det nya året.

Forum för jämställdhet, ett projekt där Härnösands kommun varit projektägare under projektperioden 2006-2007, avslutades i december. Projektet har varit ett samarbete mellan Härnösands, Kramfors och Örnsköldsviks kommuner. Syftet med projektet var att öka kunskapen om genus och jämställdhet för att bidra till strukturell förändring. Under året har bland annat aktiviteter i form av olika kunskapshöjande seminarier arrangerats. Deltagande kommuner kommer utifrån sina förutsättningar att arbeta vidare med projektets modell.

Sammanfattande kommentarer av kommunens personalredovisning

Härnösands kommun har under året minskat sin personal, främst inom gruppen visstidsanställda. Minskningen inom gruppen visstidsanställda är bland annat ett resultat av att en del vikariat har gjorts om till tillsvidareanställningar.

Finansiell analys koncernen

Kommunkoncernens verksamhet

Huvuddelen av de hårda verksamheterna såsom fastighets-, vatten- och avlopps- samt gatu-verksamhet bedrivs i bolagsform i de två helägda kommunala koncernerna AB Härnösandshus samt Härnösand Energi och Miljö AB, HEMAB. De mjuka verksamheterna såsom skola, vård och omsorg finns framförallt i kommunen. I den sammanställda redovisningen ingår även Räddningstjänsten Höga kusten – Ådalen där kommunens andel uppgår till 33%.

Övriga organisationer som kommunen har betydande ägande i är av den storleken att deras påverkan på koncernen endast är marginell. Eftersom dessa organisationer dessutom medför en låg risk för kommunen har bedömning gjorts att det inte är väsentligt att konsolidera även dessa organisationer in i koncernens siffror. Dessa organisationers resultat redovisas endast separat under en egen rubrik i den finansiella analysen av koncernen. Organisationer som avses är följande, kommunens ägandeandel inom parantes:

- Härnösands näringsliv AB (49%)
- Kommunbränsle i Ådalen AB (33%)
- Invest i Härnösand AB (100%)
- Länsmuseum i Västernorrland (30%)

Koncernredovisningen för 2006 och 2005 är dock inte justerade med denna förändringen på grund av att det endast blir mindre justeringar av siffrorna. Det är först i konsolideringen av 2007 är redovisning som ovan nämnda organisationer inte finns med.

Försäljningen av fastighetsbolag till Kungsleden

I och med att detta är en försäljning av bolag som innehar fastigheter och inte en ren fastighetsförsäljning behandlas de ekonomiska effekterna av försäljningen som en jämförelsestörande intäkt. Relevansen att redovisa de ekonomiska effekterna enligt sales- and leaseback bedöms vara otillräckliga för att motivera redovisning enligt denna princip. Detta eftersom de redovisningstekniska effekterna av sales- and leaseback endast skulle uppstå i koncernredovisningen och inte i respektive organisations redovisning. Istället redovisas här affären endast i korthet.

Under året har AB Härnösandshus genomfört en större fastighetsbolagsförsäljning. Bakgrunden till den genomförda försäljningen är det balanspaket 2005/2010 som Kommunfullmäktige i Härnösands kommun fattat beslut om under 2003. Syftet med balanspaketet har varit att reducera kommunkoncernens långsiktiga skuldsättning och de helägda kommunala bolagen har mot bakgrund av detta givits i uppdrag att presentera möjliga åtgärder för att uppnå målsättningarna i balanspaketet.

Genom fastighetsbolagsförsäljningen har 43 stycken fastigheter med ett bokfört värde på cirka 641 miljoner kronor bytt ägare. Köpeskillingen uppgick till 880 miljoner kronor och vinsten uppgår således till 239 miljoner kronor exklusive omkostnader i samband med försäljningen. Köpeskillingen har till största

delen använts för att lösa lån varav ett betydande belopp, ca 200 miljoner kronor, återbetalats till Härnösands kommun.

Resultat och kapacitet

Årets resultat (mkr)	2007	2006	2005
Före extraordinära poster	119,7	4,4	54,1
Efter extraordinära poster	114,8	0,5	49,1

Koncernen visar ett överskott med 114,8 mkr. Före elimineringar och konsolidering uppvisar bolagen följande resultat; Härnösands Energi och Miljö AB 9,4 (15,3) mkr, AB Härnösandshus 130,3 (0,6) mkr samt Räddningstjänsten Höga kusten – Ådalen -1,6 (2,2) mkr.

Resultat och avkastning på eget kapital i respektive helägt bolag i koncernen	2007	2006	2005
AB Härnösandshus, mkr	130,3	0,6	0,2
AB Härnösandshus, % av eget kapital	47,4%	0,4%	0,0%
HEMAB, mkr	9,4	15,3	15,0
HEMAB, % av eget kapital	6,9%	11,5%	14,2%

Förändring av intäkter och kostnader (Procent)	2007	2006	2005
Intäkter	36,5%	3,9%	-2,1%
Kostnader	6,2%	8,6%	3,1%

Förändringarna av verksamhetens intäkter och kostnader visar att både intäkterna och kostnaderna för 2007 har ökat jämfört med föregående år. Intäkterna ökade med 231 mkr och detta beror främst på försäljningen av de kommunala bolagen som genomförts av AB Härnösandshus. Bortses effekten av försäljningen blir ökningen av intäkterna endast 2,7%, eller 17 mkr. Kostnadsökningen beror huvudsakligen på förändringen i beräkningsmetoden för kommunens pensionsskuld.

Investeringar	2007	2006	2005
Nettoinvesteringar, mkr	-539	90	112
Avskrivningar, mkr	169	94	87
Nettoinv./avskrivning	-319%	95%	129%
Självfinansieringsgraden av årets investeringar	-52%	106%	122 %

Den stora minskningen i värdet på koncernens ägda byggnader i samband med försäljningen av bolagen har påverkat årets nyckeltal.

Huvuddelen av investeringarna ligger i de två helägda bolagen. AB Härnösandshus innehar fastigheter medan HEMAB:s anlägg-

ningstillgångar främst består av el, vatten, fiber- och fjärrvärmeanläggningar. Kommunens investeringar består främst av gator och hamn.

Soliditet (Procent)	2007	2006	2005
Soliditet	5%	1%	1%

Koncernens långsiktiga betalningsberedskap, soliditeten, uppgår 2007 till 5 %. Det låga talet beror på tidigare års stora negativa resultat. Koncernens egna kapital uppgår till 120,1 mkr.

Risk och kontroll

Låneskuld	2007	2006	2005
Låneskuld, mkr	813	1 297	1 346
Andel lån som förfallet till betalning, %			
- inom ett år	32 %	56 %	17 %
- inom 5 år	63 %	31 %	67 %
- längre än 5 år	5 %	13 %	13 %

Låneskulden i koncernen har minskat mellan 2006 och 2007 och uppgår till 813 mkr 2007. Minskningen beror till största del på lösen av lån i samband med att fastighetsbolagen såldes till Kungsleden. Även kommunen har amorterat lån motsvarande 70 mkr. AB Härnösandshus står för 89 % av den totala låneskulden. Det finns ingen gemensam policy i koncernen för upplåning. I ägardirektiven för AB Härnösandshus och Härnösand Energi och Miljö AB framgår att bolaget skall följa kommunens finanspolicy samt ett förbud mot att pantsätta tillgångar för att ta upp lån. Under 2005 har också borgenstak införts i de helägda kommunala koncernerna samt Härnösands Folkhögskola.

Den höga skuldsättningen gör koncernen känslig för förändringar på finansmarknaden. En viktig faktor i detta fall är givetvis räntekostnaderna på gamla lån, men också möjligheten till att skaffa nya medel till bra ränta. Kommunfullmäktige har, i balanspaketet, antagit ett mål att de långsiktiga skulderna ska minskas till 1 200 mkr 2010, vilket nu har uppnåtts.

Likviditet	2007	2006	2005
Balanslikviditet, %	185 %	68 %	66 %
Rörelsekapital, mkr	337	-118	-134
Anläggningskapital, mkr	-217	133	148

Totalt uppgår kassa och bank till 528 mkr i koncernen, vilket är en ökning med 395 mkr sedan föregående år. Balanslikviditeten i koncernen uppgår till 187 %, vilket ska jämföras med 68 % år 2006. Rörelsekapitalet, koncernens betalningsförmåga på kort

sikt, har under perioden förbättras avsevärt, vilket beror på att det stora kapitaltillskottet i samband med bolagsförsäljningen.

Pensionsåtaganden (Mkr, inkl. löneskatt)	2007	2006	2005
Pensionsåtagande	797	687	633
Totalt	797	687	633

Genom att kommunen under 2005 övergick till fullkostnadsmodellen av pensioner ligger nu hela pensionsåtagandet för koncernen i balansräkningen. Huvuddelen 769 mkr ligger i kommunen och av återstående 27 mkr står HEMAB för den största delen. Jämfört med 2006 har de totala beloppen för pensionskulden ökat med 110 mkr, som en följd av RIPS07. RIPS07 är en ny rekommendation från SKL på hur pensionskulden skall beräknas och den innehåller dels en högre medellivslängd samt förändrade kalkylräntor.

Känslighetsanalys (Mkr)	2007	2006	2005
Intäktsförändring, 1 %	6,5	6,3	6,0
Löneökning, 1 %	10,1	9,2	8,5
Ränteförändring 1 %	8,1	13,0	13,4

Ovan visas hur olika intäcks- och kostnadsförändringar påverkar koncernen ekonomiskt. En intäktsförändring med en procentenhet ger +/- 6,5 mkr. En löneökning på en procent ger en kostnadsökning på 10,1 mkr. En stor del lån i koncernen innebär en risk i att räntorna höjs. En procents förändring på långsiktiga lån ger +/- 8,1 mkr, vilket är en minskning jämfört med 2006.

Övriga organisationers resultat 2007

Resultatet per organisation avseende 2007 var som följer:

- Härnösands näringsliv AB, 0 mkr
- Kommunbränsle i Ådalen AB, + 0,7 mkr
- Invest i Härnösand AB, 0 mkr
- Länsmuseum i Västernorrland, 0 mkr

Totalt ett plusresultat om 0,7 mkr, att jämföra med övriga koncernens plusresultat om 114,8 mkr.

Sammanfattning finansiell analys av koncernen

Koncernens resultat 2007 är avsevärt bättre än tidigare år. Kommunens resultat var negativt men AB Härnösandshus stora plusresultat vägde upp detta. Den stora förklaringen av koncernens positiva resultat är den försäljning av fastighetsbolag som gjorts under året. Detta har medfört att koncernen har stärkts dels likvidmässigt men även soliditeten har förbättrats.

Medarbetare koncernen

Totalt antal anställda i koncernen uppgår till 2918 personer, en minskning med 6,5 % sedan 2006. Antal tillsvidareanställda har minskat med 15 personer totalt, och uppgår nu till 2246 personer. Antalet tillsvidareanställda kvinnor har minskat med 27 personer, medan antalet tillsvidareanställda män har ökat med 12 personer.

Antal anställda per anställningsform	2007		2006		2005	
	Antal	Män	Antal	Män	Antal	Män
Tillsvidareanst.	2 246	30%	2 261	29%	2 289	29%
Visstidsanst.	130	31%	327	35%	265	33%
Timanst.	542	24%	532	24%	536	30%
Totalt	2 918	29%	3 120	28%	3 090	29%

Medelsysselsättningsgraden för tillsvidareanställda i koncernen uppgår till 94 %, vilket är samma som föregående år. För kvinnor uppgår medelsysselsättningsgraden till 93 % och för män uppgår den till 97 %. I koncernen arbetar 76 % heltid, varav 71 % av kvinnorna och 88 % av männen.

Som tabellen visar nedan har åldersfördelningen mellan åldersklasserna inte ändrats så mycket under 2007. Det är enbart gruppen 30-39 år som minskat, övriga har ökat något eller ligger kvar på samma nivå som föregående år. Medelåldern har minskat och uppgår nu till 48 (48,8) år.

Åldersfördelning för tillsvidareanställda	2007	2006	2005
(Procent)			
20-29	4,7 %	4,6 %	5,1 %
30-39	19,2 %	20,0 %	19,4 %
40-49	25,8 %	25,4 %	25,6 %
50-59	35,3 %	35,0 %	35,9 %
60-	15,0 %	15,0 %	14,1 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Bolagen står på samma sätt som kommunen inför stora pensionsavgångar. Bolagen ser dock inte något behov av att vidta några särskilda åtgärder för att säkra personalförsörjningen. Till exempel beräknas 20 % av personalstyrkan inom Hemab gå i pension inom en femårsperiod. Till följd av rationaliseringar, bättre rutiner och kompetenshöjning kommer dock inte alla dessa tjänster att behöva återtillsättas.

Arbetsmiljö

Koncernens förebyggande arbetsmiljöarbete syftar främst till att minska sjukfrånvaron. Bolagens arbetsmiljöarbete ser ut på lite olika sätt, men de anställda har exempelvis möjlighet att träna på

arbetstid, gå på föreläsningar, eller köpa rabatterade träningskort.

Sjukfrånvaron inom koncernen har minskat jämfört med föregående år. Minskningen har skett överlag utom i åldersgruppen 29 år och yngre, där det märks en viss ökning. I redovisningen nedan visas sjukfrånvaro för samtliga anställda i koncernen. Föregående års siffra är inom parentes.

- Total sjukfrånvaro av sammanlagd ordinarie arbetstid är 7,0 (7,9) %.
- Sjukfrånvaro 60 dagar eller mer i förhållande till total sjukfrånvaro är 69,3 (74,6) %.
- Summa sjukfrånvaro för kvinnor av sammanlagd ordinarie arbetstid för kvinnor är 8,5 (9,1) %.
- Summa sjukfrånvaro för män av sammanlagd ordinarie arbetstid för män är 3,8 (4,7) %.
- Summa sjukfrånvaro i åldersgruppen 29 år eller yngre av sammanlagd ordinarie arbetstid är 3,8 (3,6) %.
- Summa sjukfrånvaro i åldersgruppen 30-49 år av sammanlagd ordinarie arbetstid är 7,2 (7,6) %.
- Summa sjukfrånvaro i åldersgruppen 50 år och äldre av sammanlagd ordinarie arbetstid är 7,6 (9,3) %.

Kompetensutveckling

Arbete med kompetensutveckling sker kontinuerligt inom koncernen. Under året har utbildningar genomförts i bland annat arbetsmiljö, kvalitet och miljö. Flera utbildningar har riktat sig till alla anställda inom något av bolagen. Andra viktiga inslag i kompetensutvecklingen är utbildningsplaner och medarbetarsamtal.

Sammanfattning av koncernens personalredovisning

Antal tillsvidareanställda inom koncernen har minskat jämfört med föregående år, och andelen män har ökat något. Medelåldern bland de anställda har sjunkit. Koncernen står inför stora pensionsavgångar, men detta medför än så länge inte något behov av särskilda åtgärder. Sjukfrånvaron inom koncernen har minskat, delvis tack vare förebyggande arbetsmiljöarbete.

Miljöberättelse

Programarbeten

Ett förslag till miljömålsprogram finns. Samhällsnämnden har begärt att kommunfullmäktige ska anta detta program.

I kommunen finns en av kommunfullmäktige antagen energiplan med ett handlingsprogram har tagits fram för Härnösands kommun. En 4-sidig populärversion av energiplanen är nästan klar. Arbetet med åtgärder i handlingsplanen har till viss del påbörjats. Någon organisation och resurser för det arbetet har inte skapats.

Arbetet med att ta fram ett naturvårdsprogram har pågått under 2007 och kommer att slutföras under 2008.

Härnösand ingår tillsammans med andra kommuner i länet i Ekolänet Västernorrland och är därmed medlemmar i Sveriges ekokommuners förening. Under 2007 har länets kommuner och länsstyrelsen enats om 10 miljöindikatorer som är kopplade till de regionala miljömålen.

Projektarbeten

Under 2007 har ca 50 sjöar kalkats med stöd av statligt bidrag som har pågått sedan 1985 och fortsätter 2008.

En skrotbilskampanj har bedrivits under åren 2005-2007 som inneburit att 120 skrotbilar har samlats in.

Ett 30-tal fordonsverkstäder har besökts för tillsyn ur miljösynpunkt. Vid besöken kontrollerades bl.a. hanteringen av kemikalier och farligt avfall samt rutiner för tömning och kontroll av oljeavskiljare.

Under åren 2005-2007 har 53 radonmätningar gjorts i skolor, förskolor, elevhem, familjedaghem och kooperativ. Samtliga mätresultat låg under riktvärdena.

Mätningar av cesiumhalten i vilt, fisk, bär och svamp fortsatte. Främst prover på älgkött har lämnats in, 170 st. Medelvärde för 2007 var 550 Bq/kg. Totalt lämnades 200 prover in.

Under hösten 2006 fastställdes järnvägsplanen för Ådalsbanan, vilket innebär att arbetet med Ådalsbanan kunde påbörjas. Vid byggandet av broar, tunnlar, banvallar mm krävs miljöhänsyn vilket innebär miljöärende enligt miljöbalken. Exempel på ärenden är bl.a. jord/bergupplag, krossar, bullerfrågor och remisser till länsstyrelsen i tillståndsfrågor angående vattenverksamhet.

Skolorna arbetar kontinuerligt med miljöfrågor och inom flera skolämnen sker koppling till miljöfrågor. Detta arbete som sker integrerat i ordinarie undervisning/verksamhet är det största och viktigaste miljöarbete som pågår i alla våra skolor och förskolor. Här ingår också källsortering som en naturlig del av vardagen.

Många skolor har också en del av sin undervisning förlagd till skogar och andra utomhusmiljöer där miljöfrågorna blir ett mer naturligt innehåll. Gerestaskolan har av Skolverket certifierats

som en skola för "Hållbar utveckling", vilket inkluderar miljöfrågor av alla slag inklusive fysisk- och psykosocial miljö på skolan.

I år har arbetsmiljöarbetet haft slöjden i fokus. Detta har bl.a. lett till att vi inventerat kemikalieförekomsten i slöjdsalarna med målet att ta bort alla kemikalier som innehåller miljö- och hälsofarliga ämnen.

Energirådgivning

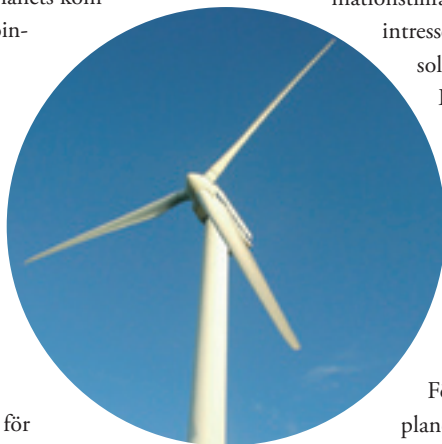
Energirådgivningen har märkt en fortsatt ökad besöksfrekvens under 2007, mycket på grund av att energikostnaden blir en allt större del av hushållens kostnader, men även den breda debatten kring klimatpåverkan bidrar till att många vill göra något åt sin energianvändning. Energirådgivningen har anordnat fem informationstillfällen för allmänheten. Det finns ett stort intresse för solenergi och antalet installationer av solfångare för villor har ökat i kommunen.

Energirådgivning till företag har påbörjats under 2007 och kommer att fortsätta under 2008. Rådgivning till företag fokuseras på företagets möjligheter med att göra energikartläggning för den egna verksamheten.

Planer

För att säkerställa att miljöhänsyn tas i planeringen finns det ett EG-direktiv om miljöbedömningar för planer och program. Sådana miljöbedömningar har gjorts av alla planer som påbörjats under 2007 bl.a. för detaljplan för vindkraft för Vårdkasen och Lindom samt för nya handelsområdet på Bondsjöleden.

Beträffande VA-anslutning av bostads/exploateringsområdet "Södersundsvägen" har samhällsnämnden beslutat att uppdraga åt samhällsförvaltningen att vidare utreda förutsättningarna för urinseparering inom området.

Verksamhetsberättelser

Kommunstyrelsen

Verksamheten

Kommunstyrelsens överordnande uppgift är att vara kommunens ledande politiska förvaltningsorgan, med ansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Styrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägen-

heter och har uppsikt över övriga nämnders verksamhet. Utöver traditionella uppgifter för Kommunstyrelseförvaltningen (KSF) ansvarar dessutom kommunstyrelsen för verksamheterna hamnen, kostenheten, utvecklingsenheten och trafikenheten.

Mål- och måluppfyllelse

För verksamheterna inom KSF har följande mål fastställts i budgeten:

Mål	Måluppfyllelse
Samtliga nämnder skall hålla av fullmäktige fastställd budget för 2007.	Målet är ej uppfyllt.
Samtliga nämnder och kommunstyrelsen skall utforma tydliga och mätbara verksamhetsmål.	Kommunstyrelsen har endast delvis börjat utforma verksamhetsmål. Målet är ej uppfyllt.
Under 2007 skall det ha upprättats ett gemensamt system för hantering av åsikter från kommunens medborgare, så kallad synpunktshantering.	Målet är uppfyllt.
Sjukfrånvaron 2007 för kommunen skall minska till under 8,5% (9,77 år 2005).	Total sjukfrånvaro 2007-12-31 var 7,49 %. Målet är uppfyllt.
Härnösands kommun skall uppnå minst 400 poäng i kommunkompassens utvärdering år 2007 (339 poäng 2005) genom till exempel förbättringar i ledning, tillgänglighet och kvalitet.	Inga mätningar har gjorts under 2007. Målet är ej uppfyllt.

Året som gått

Under det gångna året har arbetet fortskridit med att implementera den nya nämnds- och förvaltningsorganisationen som började gälla 2007. Omorganisationen har för KSF:s del bland annat inneburit inrättandet av två nya enheter, dels Utvecklingsenheten med fokus på utveckling av såväl kommunintern verksamheter som externa näringslivsfrågor, och dels Trafikenheten i vilken ansvaret för kommunens trafikfrågor och transporter sammanfördes. Utöver inrättandet av dessa två enheter har omorganisationen inneburit centralisering av personella resurser till Ekonomikontoret, Personalkontoret och IT-enheten. De två sistnämnda verksamheterna har lokalmässigt flyttat till gemensamma lokaler, medan förvaltningsekonomerna i huvudsak lokalmässigt finns kvar ute hos respektive förvaltning.

Ekonomisk analys

Miljoner kronor	Utfall 2007	Budget 2007
Fördelade skattemedel	104,8	103,1
Verksamhetens intäkter	138,8	123,3
Verksamhetens kostnader	-312,8	-226,5
Nettokostnader	174,0	-103,1
Resultat	-69,2	0
Verksamheter, nettokostnad		
Kommunfullmäktige	4,5	3,5
Kommunstyrelsen	7,3	6,1
Kommunchef	3,0	4,5
Utvecklingsenheten	6,4	7,5
Personalkontor	12,0	13,4
Ekonomikontor	97,0	21,8
Kansli	9,2	10,7
IT-enheten	4,4	4,3
Trafikenheten	26,2	27,2
Överförmyndarenheten	4,0	4,1
Summa	-174,0	-103,1

Kommunstyrelsens utfall för året 2007 blev -69 mkr orsaken till det stora underskottet är förändringen i hur pensionsskulden skall beräknas (RIPS 07) som började gälla i juli 2007, denna innebar en kostnadsökning på ca 100 mkr. Detta i kombination med att övriga delar av nämnden visar ett bättre resultat än budgeterat, ger ett resultat på -69 mkr.

Framtiden

Kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens beslut hösten 2007 gällande alternativa driftformer förväntas under 2008 innebära verksamhetsmässiga förändringar inom alla kommunala förvaltningar. Förutom en trolig konkurrensutsättning av verksamhet inom KSF kommer konkurrensutsättningen inom förvaltningarna att ställa ökade krav på intern service främst från Ekonomikontoret men även från Personalkontoret. Även ökade krav på beställarkompetens kommer att ställas.

Kommunstyrelsen godkände 2007-09-04 i september förvaltningens redovisning över vilka verksamheter som är möjliga för alternativ drift. Enligt redovisningen gäller det följande: IT-enheten, kostenheten, hamnen, vaktmästeriet, tryckeriet, personalkontorets lönefunktion samt trafikenhetens egenregitransporter. Beslut om alternativa driftformer för någon eller några av dessa verksamheter kan förväntas under 2008.

I enlighet med kommunstyrelsens beslut kommer en del av den nya förvaltningsorganisationen, nämligen utvecklingsenheten, att utvärderas under 2008. KSF har även uppdraget att under nämnda år utvärdera Myndighetsnämnden.

Guldskorn

Sjukfrånvaromålet med 8,5 % till utgången av 2007 uppnåddes redan under första delen av året. Som ett led i att ytterligare stärka frisknärvaron bjöd kommunen alla anställda inklusive sommarvikarier på entrébiljett till Må Bra Mässan – Norra Sveriges största mässa för kropp och själ.

Arbetslivsnämnden

Verksamheten

Arbetslivsförvaltningen ansvarar för kommunal vuxenutbildning, KY-utbildningar, särvux, arbetsmarknadsfrågor, integration, SFI (svenska för invandrare), introduktion av nyanlända och lärcentrum/Origo.

Mål- och målpuffyllelse

Med anledning av den omorganisation som genomförts så hade de enheter som följde med till Arbetslivsnämnden inga övergripande mål för 2007 som kan följas upp. Nämnden arbetar istället med nya övergripande mål för 2008.

Året som gått

Under verksamhetsåret 2007 har förvaltningen åstadkommit följande;

- omstrukturerat organisationen med reducereing av 11 tjänster
- startat tre projekt: SFA (svenska för arbete), frivilliga organisationernas roll i integration och HTS yrkesbedömning i samverkan
- startat tre nya kurser inom KY-utbildningen (solenergitekniker och drifttekniker med kraftvärme- eller elkraftinriktning)
- invigning av lärcentrum/Origo
- skapat trådlöst nätverk i campusområdet samt i sambiblioteket och förvaltningshuset
- startat två nya yrkesutbildningar fastighetsskötare-utbildning och butikssäljareutbildning
- övertagit fyra nya kurser från CFL (ryska 1 och 2, spanska 1 och 2)
- genomfört två konferenser i Härnösand om vuxenutbildning och instegsjobb
- genomfört utredning om den framtida flyktingmottagningen i Härnösand samt att under året ha tagit emot 100 flyktingar
- haft en undervisningsverksamhet inom vuxenutbildningen motsvarande 120.000 verksamhetspoäng
- anordnat sommarjobb till ungdomar under semesterperioden för 450 sökande
- 1000 kommunmedborgare har via förvaltningens verksamheter fått service i form av utbildning eller åtgärder inom arbetsmarknaden

Ekonomisk analys

Miljoner kronor	Utfall	Budget
	2007	2007
Fördelade skattemedel	22,2	22,2
Verksamhetens intäkter	56,0	44,4
Verksamhetens kostnader	76,9	66,6
Nettokostnader	20,9	22,2
Resultat	1,3	0
Verksamheter, nettokostnad		
Arbetslivsnämnden	0,5	0,5
Ledning och gemensam administration	4,6	0
Arbetsmarknad och Integration/Introduktion	3,5	7,3
Vuxenutbildning	12,2	14,4
Summa	20,9	22,2
Nettoinvestering	0	0

Arbetslivsnämndens utfall för året 2007 blev ett överskott på 1,3 mkr. Överskottet beror på att kommunen fick en dryg miljon i stimulansbidrag för nyanlända flyktingar, efter att kommunen i november avtalade med Migrationsverket att ta emot ett visst antal flyktingar under en viss tid.

Framtiden

Den kommunala vuxenutbildningen kommer att fortsätta efterfrågeanpassa utbildningsutbudet samt samarbeta över kommungränserna för att bredda och effektivisera kursutbudet och administrationen. Yrkesutbildningarna kommer att ha en tydligare prioritet inom regionen. SFI-undervisningen (svenska för invandrare) kommer att ges under nya former där studierna förläggs till såväl skolmiljö som arbetsplatsförlagd praktik. Utveckling kommer att ske av integrationsinsatser i samhället. Nettotiden för deltagare inom övningsarbetsmarknaden skall effektiviseras och förkortas genom samverkan med frivilliga organisationer och näringslivet.

Guldskorn

KY-utbildningen i Härnösand till solenergitekniker med biobränslekompetens har medfört ett ökat antal studenter motsvarande cirka 60 personer under 2007.

Invigningen av Lärcentrum/Origo i samarbete med Mittuniversitetet främjar det livslånga lärandet med flexibla metoder och avancerad teknik.

Samhällsnämnden

Verksamheten

Samhällsnämnden bedriver miljöarbete, planberedskap och långsiktig strategisk planering samt fritids-, kultur- och ungdomsaktiviteter.

GuldKorn

Nämnd och förvaltning har fått uppskattning av Kriminalvårdsstyrelsen för snabb handläggning med bygglov och markfrågor.

Mål och måluppfyllelse

Mål	Måluppfyllelse
Miljönämndens mål 2007 Miljönämndens intäkter för tillsyn skall ökas med 5 % i förhållande till utfallet för 2005.	De årliga avgifterna för livsmedelskontroll har förändrats från 2007-01-01. Målet är uppfyllt.
Nyckeltal för att visa kostnader för kommunens myndighetsutövning och hållbar utveckling och att kunna jämföra med länets övriga kommuner.	Arbetet är ej påbörjat och målet är ej uppfyllt.
En modell utarbetas under 2006 för att mäta kundernas uppfattning om bemötande och handläggning av ärenden inom miljöområdet.	Arbetet är ej påbörjat och målet är ej uppfyllt.
En kompetensutvecklingsplan för hela miljökontoret skall utarbetas.	Arbetet är ej påbörjat och målet är ej uppfyllt.
En servicegaranti för miljönämndens verksamhetsområde utarbetas.	Arbetet är ej påbörjat och målet är ej uppfyllt.
FKU-nämndens mål 2007 Minst 50 % av nämndens föreningsbidrag skall gå till barn- och ungdomsverksamhet.	Målet är inte uppfyllt.
Alla föreningar som får bidrag av FKU-nämnden till barn- och ungdomsverksamhet skall ha ett alkohol- och drogpolitiskt program.	Översyn av bidragsregler pågår och föreningarna kommer att måste redovisa policydokument för aktivt arbete mot alkohol och droger. Målet är ej uppfyllt under 2007.
Nöjd kundindex = NKI, snittvärdet får ej understiga 70 vid årlig mätning av FKU:s samtliga verksamheter.	Sammanställning av enkäter för år 2006 är gjord och visar ett värde på 73. Målet är uppfyllt.
En kompetensutvecklingsplan skall utarbetas för personalen inom varje verksamhetsområde.	Arbetet är ej påbörjat och målet är ej uppfyllt.
En utvecklingsplan för Högslettenområdet fastställs under 2007.	Målet är uppfyllt.
Stadsbyggnadsnämndens mål 2007 Målet är att förebygga nedbrytningen på gatorna med ökat underhåll samt upprustningsåtgärder. Mellan åren 2005-2007 skall underhållsbeläggningen öka från 14 kr/m till 46 kr/m per år på det totala gatunätet. I procent skall det öka med ca 200% mellan 2005-2007.	Målet är uppfyllt.
Att tydliga uppdrag utarbetas under 2007 för nämnd, förvaltning, basgrupper samt anställda.	Arbetet är ej påbörjat och målet är ej uppfyllt.
70 % av medborgarna inom åtgärdsområdet skall uppleva att gatorna får en bättre standard 2007.	Arbetet är ej påbörjat och målet är ej uppfyllt.
En kompetensutvecklingsplan skall utarbetas för varje arbetsgrupp och individ.	Arbetet är ej påbörjat och målet är ej uppfyllt.

Högre planberedskap för framtida efterfrågan på industri- och villatomter. Antalet inaktuella planer är i dag 20 st. Under 2007 ska dessa minska till 16 st.

Industrimark ska öka från 7 ha till ha 2007. Antalet tillgängliga småhustomter ska vara 20 st 2007.

Arbete pågår men målet är ej uppfyllt.

Arbete påbörjat angående industrimark men målet är ej uppfyllt under 2007. Målet med småhustomter är uppfyllt.

Året som gått

Samhällsnämnden bildades genom att Miljönämnden, Stadsbyggnadsnämnden och Fritids-, kultur- och ungdomsnämnden slogs samman till en nämnd från och med 2007, Samhällsnämnden. Samordning av tre förvaltningar till en samhällsförvaltning har inneburit ett stort arbete inom administrationen. Rutiner för diarier och arkivfrågor har utvecklats under året. Personal har medverkat i arbetet med centralt diarium och en gemensam reception för kommunen.

Utvecklingen av Högsåten går framåt och under året har etapp ett av fyra, kring Vision Högsåten blivit färdigställd. Detta innebär att det finns ytterligare möjlighet till isträning genom en konstfrusen uterink, dessutom har det tillkommit två nya tennisbanor.

En viktig händelse under året har varit etablerandet av Lärcentrum Origo. Den verksamheten har bidragit till att biblioteket blivit en viktig plats även för en ny grupp studerande. Den nya gruppen är de som bedriver former av distansstudier. Såväl vuxenstuderande från Komvuv som studenter från Mittuniversitetet besöker centrumet och den blandningen är ny. Även elever från Härnösands Folkhögskola finns med.

Under det gångna året har en del större byggprojekt påbörjats, exempelvis nya Saltviksanstalten, Lidl, nya bilprovninganläggningen på Saltvik, gång och cykeltunnel vid Resecentrum, Ådalsbanan med tillhörande tunnlar och bro över Ålandsfjärden. Härnösand deltar i arbetet med en förstudie av järnvägen mellan Härnösand och Sundsvall. Detaljplanearbete pågår för bl a Bondsjöledens nya dragningsområde, ett nytt handelsområde vid Östra Bondsjögatan, ett nytt industriområde på västra Saltvik och vindkraft.

Från och med 2007 ändrades lagstiftningen så att livsmedelskontrollen blev riskbaserad. Ett stort arbete har genomförts för att riskklassa alla de drygt 200 verksamheterna i kommunen.

Ekonomiskt resultat

Överskott på administration och ungdomsverksamhet förklaras dels av en budgeterad reserv, dels för återbetalning från Mittuniversitetet för tidigare år för mycket debiterade telefonikostnader samt att tjänsten som bygg- och miljöchef ej tillsatts förrän 1 augusti.

Fritidsverksamhetens överskridande förklaras av höjt elpris samt kostnader för el på bandyplan och byte av pump på Bondsjöanläggningen. I Västanå har en vattenskada i serviceanläggningen åtgärdats, värmepannan i Mjällågård har bytts ut samt utrymningsvägar i Mjällågård har åtgärdats enligt myndighetskrav för uthyrning. På Bygg- och Miljö finns ett större

överskridande för bostadsanpassning men på grund av mer intäkter än budgeterat för bygglov och för miljöverksamheten har underskottet kunna begränsas.

Miljoner kronor	Utfall 2007	Budget 2007
Fördelade skattemedel	117,7	117,7
Verksamhetens intäkter	23,5	16,3
Verksamhetens kostnader	-142,0	-134,0
Nettokostnader	-118,5	117,7
Resultat	-0,7	0
Verksamheter, nettokostnad		
Nämnd	1,0	0,6
Administration och ungdomsverksamhet	10,2	12,6
Fritid	21,9	19,6
Kultur	30,7	30,7
Bygg och miljö	54,7	54,2
Summa	118,5	117,7
Nettoinvestering	30,1	29,9

Framtiden

En av de viktigaste frågorna är att utveckla ADB-systemen så att handläggning av skrivelser och handlingar sker på ett korrekt sätt.

På Simhallen kommer en renovering att påbörjas enligt ett underlag som tagits fram av Kommunfastigheter.

Arbetet på Högsåten fortsätter enligt upprättad utvecklingsplan.

Under 2008 kommer ett viktigt arbete inledas med hur ungdomar i Härnösand skall kunna få ökade inflytandemöjligheter.

Planeringsarbetet kommer att ha stor betydelse för Härnösands utveckling de kommande åren. Viktiga utvecklingsområden är Bondsjöleden, nytt handelsområde vid östra Bondsjögatan, industriområde västra Saltvik, fördjupad förstudie för Kronholmen och Torsvik samt förstudie av järnvägen mellan Härnösand och Sundsvall. Tillgången till tomter för villor måste planeras.

Trafikföreskrifterna skall samlas i en nationell databas. Vidare inför Vägverket nya hastighetsgränser, kommunen får möjlighet att skylta 30 -40 -50- 60km/h. Insatser krävs också för att tillse att insatser genomförs enligt tillgänglighetsplanen.

En handlingsplan för åtgärder planeras för både miljömålsprogrammet och naturvårdsprogrammet. Många fastighetsägare blir från årsskiftet skyldiga att upprätta energideklarationer och förvaltningen får nya uppgifter att utöva tillsyn inom detta område.

Skolnämnden

Verksamheten

Nämndens verksamhetsområden är förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskola, grundsärskola, gymnasium och gymnasiesärskola. Inom nämndens verksamhetsområde finns barn från 1 till 21 år. Nämnden ansvarar också för uppföljning och tillsyn av

fristående enheter, så som kooperativ och friskolor. Förvaltningens skolkontor ska utgöra ett stöd för verksamheten så att den når uppställda mål och vision.

Mål och måluppfyllelse

Mål	Måluppfyllelse
Ekonomi Kostnaden per barn/elev skall inte öka mellan 2006 till 2007 inom varje verksamhetsområde.	Ekonomi Kostnaden har minskat förutom inom barnomsorg, skolbarnomsorg samt på gymnasiet. Målet är ej uppfyllt
Process Likabehandlingsplan för verksamheterna skall fastställas av nämnden 2007.	Process Målet är uppfyllt.
Medborgare Utarbeta en modell för nöjd kundindex och första mätningen skall göras senast 2007.	Medborgare Målet är uppfyllt.
Personal Alla arbetsplatser och anställda skall ha en kompetensutvecklingsplan.	Personal Kompetensutvecklingsplan ska upprättas i samband med medarbetarsamtalet. Många anställda har sådan plan dock inte alla. Målet är ej uppfyllt
Utveckling En ny skolplan för åren 2007-2010 ska utarbetas och fastställas av kommunfullmäktige.	Utveckling Målet är ej uppfyllt

Året som gått

Under året som gått har flera avgörande beslut fattats av skolnämnden. Ett nytt sätt att fördela nämndens budget, s.k. skolpeng har införts. Det innebär att budget inte längre är baserat på i förväg uppsatta nyckeltal utan utgår från en "peng" per barn och verksamhet, vilket leder till att ansvar blir tydligare kopplat till befogenhet.

Skolnämnd och kommunfullmäktige har fattat beslut om avveckling av lokaler samt en förändrad organisation av verksamheterna från 1-16 år. Franzéskolan upphör som kommunal skola från hösten 2008. Utöver detta finns en plan för avveckling av lokaler på Landgren- och gymnasieskolan, paviljonger i Geresta, Ålandsbro och Hälledal. En minskning från nio till fem rektorsområden med barn från 1 till 16 år. Häggdångers skola har blivit en kommunal friskola. Häggdångers intresseförening har köpt skolhuset som hyrs av skolan.

En kommunövergripande enhet för elevhälsa samt en ny organisation av verksamhetsförlagd utbildning, VFU, för lärarstuderande har tillskapats.

En omfattande process med upprättande av åtgärdsplaner har genomförts i alla rektorsområden och på gymnasiet för att få en budget i balans. Ett omfattande arbete gjordes under första halvåret för att hitta placeringar av alla anställda. Vi har kunnat erbjuda avtalspension samt ge möjlighet att studera med 80 % av lönen, det så kallade "läraryftet". En del i arbetet att få en budget i balans har också varit att på ett övergripande plan genomlysas all verksamhet för att få grepp om resursflödet. Ett antal andra beslut har därför fattats så som t.ex. nytt reglemente för barnomsorgen, upphörande av kommunal hörselklass och införande av kostnad för personalmåltider. Förändringarna har inte uppfattats positivt av alla vilket lett till att mycket kraft och energi har lagts ner på dialog

med anställda och brukare. Sammantaget har dessa åtgärder varit nödvändiga led i arbetet med att få budgeten i balans men också för att skapa en tydlighet i organisationen.

Med början i mars har en process kring visionsarbete pågått för att tydliggöra syfte, inriktning och mål med nämndens verksamheter. Arbetet har resulterat i "plattformen" som kommer att utgöra skolplan för de närmaste fyra åren.

Trots alla stora beslut som fattats och alla åtgärder som behövt vidtas så har det ständigt pågående utvecklingsarbetet fortsatt. Som exempel kan nämnas inledande diskussioner med andra kommuner i länet kring samverkan med collegeutbildning för gymnasiet och EU-projekt kring entreprenörskap. Inom förskolan har ett pedagogiskt utvecklingsarbete, "Framför" dragit igång i syfte att förbättra den lärande miljön.

Ekonomisk analys

Miljoner kronor	Utfall 2007	Budget 2007
Fördelade skattemedel	451,9	452
Verksamhetens intäkter	102,9	44
Verksamhetens kostnader	-540,5	-496
Verksamhetens nettokostnader	-437,6	-452
Resultat	14,3	0
Verksamheter, nettokostnad		
Nämnden	-1	-1
Gemensam administration	-10	13
Musik- och Kulturskolan	-6	-6
Barnomsorgen	-92	-100
Skolbarnomsorg/förskoleklass	-27	-40
Särskolan	-15	-16
Grundskolan	-184	-206
Gymnasiet	-96	-87
Gymnasiesärskolan	-7	-9
Summa	-438	-452

En omfattande genomlysning av skolnämndens totala budget har genomförts under 2007 i avsikt att kartlägga vart nämndens pengar tar vägen. Ett nytt resursfördelningssystem med skolpeng har införts inom förskola, skolbarnomsorg, grundskola och särskola. Detta har skapat en ökad medvetenhet hos chefer och medarbetare kring kopplingen mellan antal barn/elever och en enhets budget. Detta har lett till att åtgärder kunnat vidtas på alla nivåer för att sänka eller helt eliminera kostnader. Glädjande nog kan nämnden konstatera att de åtgärder som vidtagits lett till att nämnden för första gången på många år inte har ett underskott. Nämndens nettoresultat 2007 blev ett överskott på

14,3 mkr. Att nämnden inte behövde ta med sig underskottet från 2006 har bidragit till årets överskott på så vis att de medel som var avsatta för att täcka underskottet har behållits centralt. Ett nytt resursfördelningssystem, förändringar inom organisationen m.m. har varit anledningar som gjort det strategiskt nödvändigt att ha kontroll på pengarna under 2007. Avsikten har emellertid hela tiden varit att täcka eventuella underskott i verksamheterna. Effektiviseringar har också gjorts under året för att minska centrala kostnader.

Inom gymnasiet har man haft problem under året att anpassa sig till det ekonomiska utrymme som man blivit tilldelad. En utredning har tillsatts med syfte att bidra till idéer kring hur gymnasiet och gymnasiet utbildningar kan anpassas för att stå bättre rustade inför framtiden, både vad gäller ekonomi och när det gäller att konkurrera med andra gymnasier. Kostnadsutvecklingen inom nämndens verksamhetsområde har bromsats men det kommer att krävas ytterligare insatser för att klara ekonomin de närmaste åren.

Framtiden

Efter ett verksamhetsår som inneburit stora förändringar men också ett avstamp för framtiden kommer fokus att vara på att arbeta vidare för en ökad måluppfyllelse utifrån vision och verksamhetsidé. Den modell för kvalitetsarbete som tagits fram på förvaltningsnivå kopplat till balanserad styrning, kommer att utgöra grunden för, samt vara ett stöd för alla chefer i deras arbete med att utveckla verksamheten.

Guldskorn

Framtagandet av vision har varit en viktig process som kommer att ha avgörande betydelse för nämndens fortsatta arbete. "FÖRBEREDD FÖR FRAMTIDEN". Genom att skapa en GOD LÄRANDEMILJÖ ger vi våra barn och ungdomar förutsättningar till en HÖG MÅLUPPFYLLELSE.

Socialnämnden

Verksamheten

Socialnämndens uppgift är att erbjuda enskilda och familjer stöd i sin livsföring. Den ska även verka för en god vård och omsorg för äldre och funktionshindrade samt bedriva verksamhet som ger stöd för den enskilde att leva ett självständigt och aktivt liv

i gemenskap med andra. Nämnden beslutar även i ärenden om serveringstillstånd, ansvarar för kommunens familjerådgivning och den kommunala konsumentupplysningen.

Mål och måluppfyllelse

Mål	Måluppfyllelse
Vård och omsorgsnämnden Skapa en ekonomisk buffert på 1 %	Målet är ej uppfyllt Beror delvis på ökade kostnader för färdigbehandlade, utåtagerande personer som krävt personalförstärkning och individuella avtal
Öka antalet inkomna synpunkter/klagomål med 20 %	Målet är uppfyllt
Brukarenkät ska genomföras en gång per år	Målet är uppfyllt
Sänka sjukfrånvaron till 8 %	Målet är uppfyllt
Verksamhetsplaner ska finnas på 80 % av alla arbetsplatser	Målet är uppfyllt
IFO-nämnden Förtydliga nuvarande ekonomi- och verksamhetsuppföljning på alla nivåer samt höja kompetensnivån bland enhetscheferna	Målet är uppfyllt
IFO's verksamhet ska beskriva fyra vetenskapliga arbetsmetoder som används	Målet är uppfyllt
Antalet ungdomar med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd ska sänkas med 10 %	Målet är uppfyllt
Samtliga medarbetare ska ha en individuell utvecklingsplan senast 2008	Målet är ej uppfyllt Beror på underbemanning vad gäller arbetsledning samt en omfattande omorganisation
Antalet ständigt deltagande personer i AME's projekt skall utökas från 5 till 10 personer	Målet är uppfyllt

Årets som gått

Under året har förvaltningen medvetet arbetat med att öka frisknärvaron bland personalen. Möjlighet till friskvårdssatsningar har getts genom att pengar har beviljats från Kommunstyrelsen. Under året har många projekt varit igång på arbetsplatsnivå. Förvaltningen har i förebyggande syfte delat ut stavar och stegräknare till all personal för att stimulera till egen motion.

Individ- och familjeomsorg

Under 2007 genomfördes omorganisationen av individ- och familjeomsorgens barn och familjeenhet till en mottagnings-, utrednings- och insatsgrupp.

Projektet "Tidiga insatser för barn i riskmiljö" har pågått under året, en verksamhet med stödgrupper för barn till miss-

brukande föräldrar har etablerats. "Trappan" är ett projekt som inriktar sig mot stödsamtal till barn som bevittnat våld och övergrepp mellan vuxna. Inom resursteamet har ett eftervårds- och öppenvårdsprogram för personer med beroendeproblematik etablerats.

Under 2007 beslutades om en lagstadgad skyldighet för kommunen att erbjuda medling och att verkställa domar om ungdomstjänst.

Äldreomsorg

Härnösands kommun samarbetar i ett nätverk med sex kommuner i Sverige för att i projektform hitta en metod för att utveckla och erbjuda förebyggande och stödjande tjänster för äldre med kroniska sjukdomar och deras anhörigvårdare. Målet är bland annat att bidra till en ökad kvalitet i det dagliga livet

Omsorg om funktionshindrade

Inom verksamheterna bostad med särskild service och daglig verksamhet noteras att många brukare har uppnått en hög ålder. Det innebär att personalbehovet ökar då brukaren är i behov av mer stöd i tillvaron.

En plattform för den fortsatta socialpsykiatriverksamheten är presenterad efter en tvåårig psykiatrisatsning. Resurser har också beviljats för ett nytt gruppboende för personer med psykiska funktionshinder under 2007.

Under året har programområdet sällt sig till många andra kommuner i landet när det gäller ekonomiredovisning av insatser på brukarnivå. Redovisningen kallas Kostnad per brukare (KPB).

Ekonomisk analys

Miljoner kronor	Utfall	Budget
	2007	2007
Fördelade skattemedel	390,9	390,9
Verksamhetens intäkter	134,4	122,6
Verksamhetens kostnader	-522,4	-513,6
Nettokostnader	-388,0	-391,0
Resultat	2,9	0
Nettokostnader exkl skattemedel:		
Ledning och gemensamt inkl		
Socialnämnd	22,7	26,0
Individ- och familjeomsorg	54,4	54,0
Äldreomsorg	222,8	219,9
Omsorg om funktionshindrade	88,0	91,1
Summa	388,0	390,9

Ledning och gemensamt inklusive Socialnämnden: Överskottet beror till stor del på att förvaltningen avsatte en resurs för oförutsedda kostnader och tillfälliga volymförändringar. Under året har stor restriktivitet rått när det gällt förändringar. Socialnämnden redovisar ett underskott på 0,4 mkr.

Individ- och familjeomsorg: Kostnaderna för placering av barn och ungdom samt försörjningsstöd överskrider budget med 5,0 mkr respektive 2,3 mkr. Avtalsverksamheterna Tellus och Semret men även Bogården visar tillsammans ett överskott på 6,7 mkr.

Äldreomsorg: Personalkostnaderna har ökat med ca 3,9 mkr avseende äldreboende på grund av personalförstärkning.

Hemtjänsttimmar har minskat med ca 30 000 under året motsvarande ca 5,6 mkr.

På grund av platsbrist inom boende för äldre har kostnaderna för utskrivningsklara ökat med 2,4 mkr och kostnaderna för sjuksköterskor överstiger budget med 1,2 mkr.

Omsorg om funktionshindrade: De medel som avsattes för att tillgodose eventuellt uppkomna behov har inte förbrukats fullt

ut. Placeringar på familjehem och vårdhem ger ett överskott på 0,9 mkr. Det beror till stor del på att det nya psykiatriboendet inte öppnades utan en omfördelning av 2,0 mkr gjordes för att bekosta placeringskostnaderna.

Framtiden

Förvaltningens tema för 2008 kommer att vara etik och bemötande.

Individ- och familjeomsorgen får ökade krav på kvalitet i verksamheten, vilket gör att metoder för utredning och hjälpinsatser måste utvecklas. Utvecklingen ska syfta till att insatserna lättare kan beskrivas för och bedömas av kommunmedborgarna.

Socialförvaltningen har av Socialstyrelsen beviljats stimulansmedel som ska användas till tre projektet inom äldreomsorgen:

- Det fallförebyggande projekt "Säker Senior" vänder sig till personer som bor i ordinärt boende och har ansökt om hemtjänst.
- OmDispositionering av platser på Södergården för att möjliggöra att vid behov kunna ta emot personer som har demenssjukdom med ett utåtagerande beteende.
- Det tredje projektet är läkemedelsgenomgångar vid nämndens särskilda boenden i samarbete med patientansvarig läkare i syfte att försöka minska antalet läkemedel.

Enligt gymnasiesärskolans information ökar antalet avgångselever med troliga behov av kommunala insatser, dvs. dagligverksamhet, habiliteringsplats och ev. boende de närmaste åren

Insatsen Individstöd växer snabbt, vilket innebär att fler personer ansöker om stöd och rehabilitering för sitt vardagliga liv, dvs. boende och/eller arbete/daglig verksamhet/sysselsättning.

GuldKorn

I december fick Brännans hemtjänstgrupp motta diplom och blommor för november månads goda exempel. Utmärkelsen utdelades av Kommunstyrelsen för att de visar ett stort engagemang och kompetens i omvårdnaden om människor som befinner sig i livets slutskede.

AB Härnösandshus

Ordförande: Lars Sjödin
Verkställande direktör: Bertil Wiklund
Antal årsarbetare: 39 varav 14 kvinnor

Verksamhetsområden

Moderbolag: AB Härnösandshus
Dotterbolag: AB Härnösands kommunfastigheter,
AB Härnösands Näringsfastigheter, KB Spiran (vilande)

AB Härnösandshus är ett av kommunen helägt bostadsföretag. Bolaget har genom förvärv och byggande på entreprenad skapat ett fastighetsbestånd av i huvudsak bostäder men där även ett begränsat antal kommersiella lokaler ingår.

AB Härnösands kommunfastigheter äger sedan 1997-12-30 lokaler för i huvudsak kommunal verksamhet. Här finns t.ex. vård- och omsorgsfastigheter, räddningstjänstens byggnad, samt fritidsanläggningar. Under året har samtliga skolfastigheter samt kultur- och förvaltningsfastigheter avyttrats.

AB Härnösands Näringsfastigheter äger Sjöbodarna vid Nattviken samt fastigheten Parken 19 som omfattar ett markområde.

Förändringar i fastighetsbeståndet

Under året har AB Härnösandshus genomfört en större fastighetsförsäljning av merparten av fastigheterna i dotterbolagen. Bakgrunden till den genomförda försäljningen är det balanspaketet 2005/2010 som Kommunfullmäktige i Härnösands kommun fattat beslut om under 2004. Syftet med balanspaketet har varit att reducera kommunkoncernens långsiktiga skuldsättning och de helägda kommunala bolagen har mot bakgrund av detta givits i uppdrag att presentera möjliga åtgärder för att uppnå målsättningarna i balanspaketet.

Fastighetsförsäljningen har genomförts som en s.k. indirekt försäljning vilket innebär att aktierna i två nybildade dotterbolag har avyttrats. Försäljningsprocessen, som har pågått under i princip hela 2007, har rönt ett stort intresse från ett 30-tal investerare. Nio stycken intressenter lämnade indikativa bud och bland dessa valdes fem stycken ut som fick tillfälle att presentera sig för AB Härnösandshus styrelse och för representanter för Härnösands kommun. Efter genomgång och utvärdering av lämnade bud tecknades ett aktieöverlåtelseavtal med Kungsleden AB. Försäljningsprocessen avslutades den 3 december då fastigheterna övergick till Kungsleden AB.

Genom fastighetsförsäljningen har 43 st. fastigheter med ett bokfört värde på ca 641 miljoner kronor bytt ägare. Köpeskillingen har uppgått till 880 miljoner kronor och vinsten uppgår

således till 239 miljoner kronor. Köpeskillingen har till största delen använts för att lösa lån varav ett betydande belopp, ca 200 miljoner kronor, återbetalats till Härnösands kommun. En del av vinsten kommer enligt ägardirektiv från kommunen att användas för investeringar i Simhallen och Höglätten.

AB Härnösands kommunfastigheter har under året avyttrat fastigheten Brandsoldaten 8 till AB Härnösandshus. Syftet med försäljningen har varit att renodla bostadsbeståndet till AB Härnösandshus.

En försäljning har även skett av fastigheten Skedom 1:7 (Häggdånger skola) till Häggdångers Intresseförening som kommer att bedriva kommunal friskola på fastigheten.

Fastigheten Ön 2:59 har under året avyttrats till SkidstaHus AB. På tommarken, som tidigare ägdes av AB Härnösandshus, kommer 12 tomter för småhus att tillskapas.

AB Härnösandshus har under året påbörjat arbetet med att bygga om den gamla brandstationen till ett plusboende. Arbetet sker i nära samarbete med entreprenören NCC genom att parterna har ingått ett partnerskap kring ombyggnationen av fastigheten.

Ett partnerskap som innebär att man tillsammans projekterar och tar fram bygghandlingar löpande under processen. Entreprenören svarar sedan för själva byggandet.

Investeringar och underhåll

Det totala underhållet inklusive reparationer i koncernen har under 2007 uppgått till 31,7 mkr (33,9). Årets investeringar uppgick till 27,6 mkr (52,2). Underhåll och investeringar fördelar sig på respektive bolag i koncernen enligt följande:

	Rep & underhåll	Investeringar
AB Härnösandshus	17 736 tkr / 128 kr/m ²	12 028 tkr
AB Härnösands kommunfastigheter	13 173 tkr / 72 kr/m ²	15 273 tkr
AB Härnösands Näringsfastigheter	904 tkr / 136 kr/m ²	283 tkr

Bland de större projekten kan nämnas

Kommunfastigheter:

Geresta 1 (Gerestaskolan)	8,2 mkr
(Ny gymnastiksal)	
Västansjö 1:41 (Hälledalsskola)	2,7 mkr
(Installation pelletspanna)	
Fastlandet 2:84 (Gula Villan)	2,7 mkr
(Ombyggnad kontor)	

13,6 mkr

Härnösandshus:

Fastlandet 2:88 (B10) (Ombyggnad lägenheter)	4,6 mkr
Lingonet 4 (Konvertering till fjärrvärme)	1,9 mkr
Masten 15 (Renovering trapphus)	1,4 mkr
Riddaren 3 (Fasadrenovering)	0,9 mkr
Bildhuggaren 1 (Ny carport)	0,8 mkr
	9,6 mkr

Därutöver pågår, som tidigare nämnts, ombyggnationen av Brandsoldaten 8 i AB Härnösandshus.

Bostadshyror

Hyran för 2007 har höjts med 2 %. För 2008 kommer hyran att höjas med 1,5 %. Detta har godkänts av en överväldigande majoritet (ca 91 %) av hyresgästerna. Under 2007 har förhandlingar i Hyresnämnden slutförts för de hyresgäster som inte godkänt hyreshöjningen. Beslut väntas inom kort.

Enligt SABO:s statistik har AB Härnösandshus den tredje lägsta genomsnittshyran bland de kommunägda bostadsföretagen i länet och betydligt lägre än genomsnittshyran i riket.

Under 2007 har en överenskommelse träffats med Hyresgästföreningen om en förhandlingsordning. Förhandlingsordningen träder i kraft under 2008 och tillämpas första gången vid förhandlingen om 2009 års hyror.

Verksamhetssystemet

Det kontinuerliga förbättringsarbetet i enlighet med verksamhetssystemets intentioner fortsätter. Personalen arbetar målmedvetet och engagerat vidare med verksamhetssystemet vilket har inneburit att bolaget både vid vår- och höstrevisionen rekommenderats fortsatt ISO-certifiering i kvalitet (ISO 9001), miljö (ISO 14001) och arbetsmiljö (AFS 2001:1).

Under 2007 utökades dessutom bolagets certifiering inom arbetsmiljö och omfattar nu även den internationella arbetsmiljöstandarden OHSAS 18001. En standard som bolaget är väldigt stolta över då endast ett fåtal företag innehar denna internationella standard.

Marknadsundersökning 2007

Under 2007 har AB Härnösandshus låtit genomföra den marknadsundersökning som enligt verksamhetssystemet skall ske vartannat år.

Resultatet av marknadsundersökningen är positivt för företaget. Av undersökningen att döma, där intervjuinstituten frågar

både hyresgäster hos Härnösandshus och övriga Härnösandsbor, behåller AB Härnösandshus sin position som det ledande bostadsföretaget i Härnösand. På en femgradig skala erhåller AB Härnösandshus ett genomsnittligt betyg på 3,9. Konkurrenternas genomsnittliga betyg ligger mellan 2,4-3,7.

Undersökningen visar också att hyresgästerna är nöjda med sitt boende. Lägenheten får ett medelbetyg på 4,0 och boendet som helhet får ett medelbetyg på 4,1. Hyresgästerna och övriga som under året har varit i kontakt med Härnösandshus personal är nöjda med det bemötande och den service man erhållit. I topp ligger fastighetspersonalen med ett genomsnittligt betyg på 4,4.

Omorganisation

Under slutet av 2007 har AB Härnösandshus genomfört en omorganisation. Omorganisationen är föranledd av den fastighetsförsäljning som genomförts och som inneburit att fastighetsbeståndet minskat avsevärt. Till följd av detta har övertalighet uppstått bland tjänstemännen och 4 personer har varsplats om uppsägning på grund av arbetsbrist. Därutöver har en person lämnat företaget med pension.

Syftet med omorganisationen har också varit att tydligare klargöra ansvars- och resursfördelning inom företaget.

Fastighetsförsäljningen har inte inneburit någon övertalighet bland fastighetspersonalen genom att AB Härnösandshus har tecknat ett fastighetsskötselavtal med Kungsleden som innebär att AB Härnösandshus personal sköter fastighetsskötseln, fastighetsjouren och filterbyten på de fastigheter som överlåtits till Kungsleden.

Antalet årsarbetare uppgår efter uppsägningarna till 39 personer.

Årets resultat

Koncernens resultat för 2007 utvisar en vinst om 130,3 mkr.

Resultatet beror naturligtvis på den vinst som gjorts vid försäljning av aktierna i dotterbolagen i samband med fastighetsförsäljningen.

Beträffande driften i övrigt har kostnaderna för räntor ökat till följd av den oro som varit på finansmarknaderna under 2007. Härnösandshuskoncernen har haft en stor andel rörliga lån för att ha möjlighet att lösa lån i samband med fastighetsförsäljningen och därigenom drabbats av de högre marknadsräntorna.

Hyresintäkterna har ökat till följd av hyreshöjningen. Hyresbortfallet är ungefär detsamma som föregående år. Reparations- och underhållskostnaderna har minskat jämfört med föregående år. Kostnaderna för el, fjärrvärme, vatten och renhållning har också ökat jämför med föregående år. Speciellt elkostnaderna har ökat till följd av ökade marknadspriser både på el och elcertifikat. De planmässiga avskrivningarna i AB Härnösandshus uppgår till 1,7 %. I AB Härnösands kommunfastigheter och i AB

Härnösands Näringsfastigheter sker avskrivning med 2,0 %. Underhållsuttaget i moderbolaget måste öka för att vidmakthålla fastigheternas värde på sikt. Ambitionen är därför att öka avskrivningarna i moderbolaget till 2% och därigenom skapa ökat ekonomiskt utrymme till underhåll och fortsatta låneamorteringar.

Under 2008 kommer elkostnaderna att minska till följd av det bundna elpris som tecknades under 2007 och som är lägre under 2008 än under 2007. Det kommer att väga upp kostnadsökningarna som har aviserats på fjärrvärme och vatten. En förhoppning är också att räntekostnadsökningen avmattas och upphör. Om detta sker skapas bättre ekonomiska förutsättningar för att öka underhållet på fastigheterna och fortsätta att konsolidera företaget.

Den ombyggnad av Brandsoldaten 8 som pågår färdigställs också under 2008. Ett tryggt och attraktivt boende med 40 lägenheter kommer att tillskapas. Den första etappen beräknas vara klar till sommaren och övriga etapper beräknas vara inflyttningsklara under hösten.

Resultaträkning

(mkr)	2007	2006
Intäkter	447,4	234,7
Kostnader	-160,9	-149,0
Avskrivningar	-108,4	-37,0
Finansiella intäkter	2,0	0,5
Finansiella kostnader	-49,8	-48,6
Rörelseresultat efter finansnetto	130,3	0,6
Skatt	0	0
Årets resultat	130,3	0,6

Balansräkning

(mkr)	2007	2006
Tillgångar		
Anläggningstillgångar	795,5	1 525,0
Omsättningstillgångar	287,7	31,0
Summa tillgångar	1 083,2	1 556,0
Skulder och eget kapital		
Eget kapital		
Aktiekapital	127,5	127,5
Bundna reserver	11,5	11,4
Fritt eget kapital	136,1	5,2
Summa eget kapital	275,1	144,1
Skulder		
Kortfristiga skulder	76,7	77,7
Långfristiga skulder	731,4	1 334,2
Summa skulder	808,1	1 411,9
Summa skulder och eget kapital	1 083,2	1 556,0

Härnösand energi och miljö AB

Förvaltningsberättelse

HEMAB-koncernens verksamhet är uppdelad i fem affärsområden; Fjärrvärme, Renhållning, Vatten (huvudman), Stadsnät samt Elnät. Elnätsverksamheten bedrivs i dotterbolaget HEAB medan övriga verksamheter bedrivs i moderbolaget. HEMAB har liksom tidigare varit ägarens beställarombud när det gäller skötsel och drift av gator och vägar.

Arbetet med att införa ett verksamhetsledningssystem för kvalitet, miljö och arbetsmiljö har fortsatt även under 2007. Själva projektet är nu avslutat och resultatet har blivit en verksamhetshandbok, med det interna namnet Hugo, som omfattar alla arbetsområden och verksamheter i koncernen.

En affärsplan har tagits fram och fastställts av styrelsen. Utifrån de långsiktiga målsättningarna i affärsplanen har detaljerade mål arbetats fram. Det var första gången som HEMAB formulerat företagets mål så tydligt. Ett av de mest utmanande målen som allt mer genomsyrar verksamheterna är målet "länets lägsta priser". På två områden, fjärrvärme för villakunder och vatten/avlopp för flerbostadshus, är målet redan uppnått.

HEMABs kund- och debiteringssystem, Kaskad, har uppgraderats under året, vilket medfört förbättringar för både våra medarbetare och kunder.

Hösten 2006 blev det borgerligt styre i kommunen. Vid årsstämman 11 april tillträdde en ny styrelse. Ny ordförande blev Lennart Bolander. Till årsstämman var allmänheten inbjuden att närvara vid överläggningarna. Det var första gången HEMAB höll en öppen årsstämma.

Verksamhetsområden

Fjärrvärme

Fjärrvärmerna i Härnösand är miljövänliga och prisvärda. Den kan lätt ställas om till de bränslen och energiformer som är prismässigt och miljömässigt hållbara.

Från 2007 är våra fjärrvärmeleveranser kvalitetssäkrade enligt Reko Fjärrvärme. Med Reko Fjärrvärme har kunderna en unik trygghet på värmemarknaden, bland annat genom krav på öppenhet och information. Kvalitetssystemet är framarbetat av Svensk Fjärrvärme ihop med kundrepresentanter.

Marknadens intresse för att installera fjärrvärme mattades något jämfört med tidigare år, 88 nya kunder installerade fjärrvärme. Att Härnösand har länets lägsta fjärrvärmepris för villor bidrar till att attrahera nya kunder, men med den stora marknadsandel vi fått blir en viss avmattning ofrånkomlig särskilt då elpriserna varit lägre än vanligt. Vid årets slut hade vi drygt 1 500 fjärrvärmekunder.

Från 2007 budgeteras inte längre värmeförsäljningen utifrån ett så kallat "normalår" på grund av ständigt återkommande år med högre temperatur än "normalåret". Statens slopande av utsläppsrätter till fjärrvärmebranschen kommer att slå hårt på affärsområdets och HEMABs ekonomi. Åtgärden innebär en merkostnad på 4

Mkr under 2008, vilket bara delvis kompenseras genom ett högre pris till kunderna.

Renhållning

Under året fick vi klart med ett nytt tillstånd för verksamheterna vid Jaktstigen, däribland Miljöcentralen. Att vi fått fortsatt tillstånd för verksamheterna vid Jaktstigen är viktigt för arbetet med sortering, mellanlagring och ökad återvinning.

HEMAB kraftsamlade för att komma till rätta med farliga trafikmiljöer, särskilt där barn ofta vistas. Efter en inledande kartläggning kontaktades ett antal kunder för att försöka se till att backning på trånga gator och gårdar kunde undvikas.

Ett nytt avtal tecknades med Förpacknings och tidningsinsamlingen (FTI) om skötsel av återvinningsstationerna. Tyvärr meddelade FTI under slutet av året att återvinningsstationen i Veda måste avvecklas. Anledningen som angavs var för litet befolkningsunderlag.

Framtagandet av en ny avfallsplan för Härnösands kommun påbörjades. Vi ingår i arbetsgruppen och sannolikt kommer den nya planen att bli klar så att den kan börja gälla från 2009.

Vatten

HEMAB ansvarar för den allmänna VA-försörjningen i kommunen. 2007 har den nya "Lagen om allmänna vattentjänster" börjat gälla. Arbete med att anpassa vårt regelverk till den nya lagen har påbörjats och måste vara helt klart vid utgången av 2008.

Ett förändringsarbete kring driften av vattenverk och avloppsreningsverk har inletts. Två driftgrupper har blivit en och rekryteringar till nyinrättade nyckelbefattningar har gjorts. Rekryteringar för generationsväxling har även gjorts till ledningsnätgruppen. Taxehöjningen inför 2007 med 1,5 procent medförde en intäktsökning på cirka 0,5 Mkr.

Gator & vägar

HEMAB är kommunens beställarombud när det gäller skötsel och drift av gator och vägar. Den upphandling av driftentreprenad som gjordes 2006, då Vägverket Produktion blev ny entreprenör, gäller fram till 2011.

Vi har arbetat mycket med och varit pådrivande i att under första entreprenadåret skapa bra rutiner för samarbetet mellan beställare, beställarombud och entreprenör. Den nya driftentreprenaden innehåller mer beläggningsarbeten och gatuombyggnader jämfört med tidigare. Det innebär att HEMABs kontrollinsatser ökar.

Året inleddes med några kraftiga snöfall med åtföljande problem. Generellt har dock snöröjningen minskat i omfattning under senare år. I gengäld har halkbekämpningen ökat.

I slutet av 2007 upphörde gata/väg att vara ett eget affärsområde. Numera är gata/väg istället en del i affärsområde Vatten.

Stadsnät

En förundersökning av projektet "Gåsnäs" genomfördes under året. "Gåsnäs" är arbetsnamnet för en idé vi har tillsammans med ServaNet/Sundsvall Elnät om att bilda ett gemensamt driftbolag för våra bredbandsverksamheter. Det finns mycket som tyder på att

idén kommer att förverkligas. Nödvändiga beslut kommer i så fall att tas i början av 2008.

Operatörshotellet på Kronholmen har utökats och byggts om för att möta kraven från våra hyresgäster, tjänsteleverantörerna. Investeringen för utbyggnaden blev 2 Mkr, varav 75 procent var pengar från EU.

Elnät

Under 2006 byttes elmätarna hos kunder med en säkringsstorlek på 80 ampere eller mer. Dessa kunder har nu mätare som kan läsas av timme för timme.

Under 2007 påbörjades arbetet med att byta elmätare hos våra 14 000 kunder med mindre huvudsäkringar (max 63 A). Dessa elmätare ska klara av att leverera minst en mätarställning i månaden. Alla elmätare ska vara utbytta före 30 juni 2009. Projektet är kostnadsberäknat till 21 Mkr, varav drygt 10 Mkr upparbetades under 2007. I slutet av året var 24 procent av elmätarna utbytta.

Strategin med driftsäker teknik fortsätter och målet är att uppfylla myndigheternas krav på leveranssäkra elnät 2011-01-01.

Samtidigt förbättrar vi leveranssäkerheten generellt genom att öka omkopplingsmöjligheterna i elnätet. Vi får därmed större möjligheter att koppla förbi eventuella fel och på så sätt undvika längre elavbrott.

En organisationsöversyn har påbörjats med mål att hitta en ny och tydligare beställar- och utförarorganisation. Den nya organisationen ska vara klar 2008.

Drift och underhåll av kommunens och Vägverkets vägbelysningsanläggningar har utförts i normal omfattning.

Framtiden

Under 2008 planeras följande aktiviteter:

- MKB och tillståndsansökan klar för utbyggnad av vindkraft på Vårdkasen
- Den under flera år framarbetade verksamhetshandboken med rutiner och instruktioner ska under året granskas av ett externt certifieringsorgan med målet att vi ska bli certifierade kring kvalitet, miljö och arbetsmiljö. Alla verksamheter inklusive stödfunktioner och administration omfattas.
- Avloppsbrunnar ID-märks på samma sätt som sopkärnen
- Hantering av organiskt avfall främst matavfall ska studeras närmare.
- Elinorr-förbundet, ett spännande samarbete på strategisk och operativ nivå mellan elva kommunägda elnätföretag i södra och mellersta norrland.
- "Gåsäs", stadsnätssamarbete med Sundsvall Elnät/Servanet med mål att bilda ett gemensamt bolag för driften av stadsnäten.
- Vindkraftprojektet intill Vårdkasen, tillståndsansökan och miljökonsekvensbeskrivning.
- Anpassa VA-verksamheten till nya VA-lagstiftningen (ABVA)
- Fortsatt fjärrvärmeutbyggnad, även om antalet nya kunder minskar något. Nya fångelset kommer att bli en ny stor fjärrvärmekund 2008 (cirka 5 MW).
- Förstärkning av befintligt fjärrvärmenät norrut sker under 2008.
- Ny organisation inom affärsområde elnät ska bli klar.

Resultaträkning

(mkr)	2007	2006
Rörelsens intäkter		
Nettoomsättning	253,5	258
Aktiverat arbete	2,4	2,1
Övriga rörelseintäkter	15,2	14,6
	271,1	274,7
Rörelsens kostnader		
Råvaror / förnödenheter	-49,2	-55,0
Övriga externa kostn.	-89,4	-90,4
Personalkostnader	-69,7	-64,7
Avskrivningar	-39,0	-37,9
Nedskrivningar		
av anläggningstillgångar	-0,5	
	-247,8	-248
Rörelseresultat	23,3	26,7
Finansiella poster		
Övriga ränteintäkter		
och liknande resultatposter	1,1	1,1
Räntekostnader		
och liknande resultatposter	-10,4	-10,3
Resultat från andelar		
i intresseföretag	0,3	1,0
Resultat från finansiella investeringar	-9,0	-8,2
Resultat efter finansiella poster	14,3	18,5
Skatt på årets resultat	-4,9	-3,2
Årets resultat	9,4	15,3

Balansräkning

	2007	2006
Tillgångar		
Anläggningstillgångar	448,3	445,0
Omsättningstillgångar	104,8	107,0
Summa tillgångar	553,1	552,0
Eget kapital		
Aktiekapital	40,1	40,1
Reservfond	10,0	10,0
Bundna reserver	112,5	96,3
Fritt Eget Kapital	-25,5	-14,0
Summa eget kapital	137,1	132,4
Skulder		
Långfristiga skulder	311,7	314,8
Kortfristiga skulder	104,3	104,8
Summa Skulder	416,0	419,6
Summa eget kapital och skulder	553,1	552,0

Finansiella rapporter

DRIFTREDOVISNING, KOMMUNEN

Mkr	Intäkter	Kostnader	Netto	Budget	Avvikelse m budget
Kommunfullmäktige	0,0	-4,5	-4,5	-5,1	0,6
Kommunstyrelse	138,8	-308,3	-169,5	-99,7	-69,8
Arbetslivsnämnden	56,0	-76,9	-20,9	-22,2	1,3
Samhällsnämnden	23,5	-142,0	-118,5	-117,7	-0,8
Socialnämnden	134,4	-522,4	-388,0	-390,9	2,9
Skolnämnden	102,9	-540,5	-437,6	-451,9	14,3
Avskrivningar		-20,4	-20,4	-20,0	-0,4
Summa verksamheter	455,6	-1 615,0	-1 159,4	-1 107,5	-51,9
Finansiering:					
Skatteintäkter			918,2	913,0	5,3
Utjämnings-/statsbidrag			217,4	216,0	1,4
Finansiella intäkter			23,1	21,6	1,5
Finansiella kostnader			-24,9	-41,0	16,1
Summa totalt			-25,5	2,1	-27,6

INVESTERINGSREDOVISNING, KOMMUNEN

Mkr	Inkomster	Utgifter	Netto	Budget	Avvikelse m budget
Kommunfullmäktige					
Kommunstyrelse	11,0	10,3	-0,7	13,7	14,4
Arbetslivsnämnden					
Samhällsnämnden	6,3	36,4	30,1	29,9	-0,2
Socialnämnden		0,3	0,3	0,4	0,1
Skolnämnden		1,3	1,3	0,0	-1,3
Summa	17,3	48,3	31,0	44,0	13,0

RESULTATRÄKNING, KOMMUNEN

Mkr		2007	2006	2005
Verksamhetens intäkter	Not 1	283,6	269,4	259,8
Jämförelsestörande intäkter	Not 2			4,6
Verksamhetens kostnader	Not 3	-1326,6	-1 296,3	-1 240,4
Jämförelsestörande kostnader	Not 4	-96	-46,7	-13,7
Avskrivningar	Not 5	-20,4	-18,0	-22,6
Verksamhetens nettokostnader		-1 159,4	-1 091,6	-1 012,3
Skatteintäkter	Not 6	918,3	891,9	844,5
Generella statsbidrag	Not 7	217,4	197,6	210,5
Finansiella intäkter	Not 8	23,1	21,9	20,5
Finansiella kostnader	Not 9	-24,9	-29,9	-29,8
Resultat före extraordinära poster		-25,5	-10,0	33,4
Extraordinära kostnader/intäkter				
Årets resultat	Not 10	-25,5	-10,0	33,4

FINANSIERINGSANALYS, KOMMUNEN

Den löpande verksamheten		2007	2006	2005
Årets resultat		-25,5	-10,0	33,4
Justering för av- och nedskrivning		20,4	18,0	22,6
Justering för gjorda avsättningar		109,6	56,4	10,9
Justering för ianspråktaga avsättningar		-0,3	-2,0	-6,1
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		104,2	62,4	60,8
Minskning (+) kortfristiga fordringar		-27,4	-11,7	-18,8
Minskning (-) kortfristiga skulder		-1,2	-16,5	65,6
Kassaflöde från den löpande verksamheten		75,6	34,2	107,6
Investeringsverksamheten				
Investering i materiella anläggningstillgångar		-48,2	-29,2	-24,5
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	Not 11	2,5	0,0	0,3
Bidrag till materiella anläggningstillgångar		14,9	5,8	7,6
Investering i finansiella anläggningstillgångar		0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-30,8	-23,4	-16,6
Finansieringsverksamheten				
Ökning långfristiga fordringar		-5,8	-1,9	-13,7
Minskning av långfristiga fordringar		207,1	6,1	4,4
Långfristig upplåning		-71,7	-21,7	-44,9
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		129,6	-17,5	-54,2
Årets kassaflöde		174,4	-6,8	36,8
Likvida medel vid årets början		75,4	82,2	45,4
Likvida medel vid årets slut		249,8	75,4	82,2
Förändring av likvida medel		174,4	-6,8	36,8

BALANSRÄKNING, KOMMUNEN

Mkr		2007	2006	2005
TILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar				
Materiella anläggningstillgångar				
Byggnader, mark och tekn. anlägggn.	Not 12	208,6	192,6	180,7
Maskiner och inventarier	Not 13	11,1	16,7	23,2
Summa materiella anläggningstillgångar		219,7	209,3	203,9
Finansiella anläggningstillgångar				
Andelar i koncern- och intresseftg m fl	Not 14	179,7	179,7	179,9
Fordr. hos koncern- och intresseftg m fl	Not 15	178,3	379,6	383,5
Summa finansiella anläggningstillgångar		358,0	559,3	563,4
Summa anläggningstillgångar		577,7	768,6	767,3
Omsättningstillgångar				
Kortfristiga fordringar	Not 16	114,0	86,6	74,7
Kassa och bank	Not 17	249,8	75,4	82,2
Summa omsättningstillgångar		363,8	162,0	156,9
S:A TILLGÅNGAR		941,5	930,6	924,2
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER				
Eget kapital				
Ingående eget kapital	Not 18	-89,8	-79,7	-113,1
Årets resultat		-25,5	-10,0	33,4
Summa eget kapital		-115,3	-89,8	-79,7
Avsättningar				
Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	Not 19	771,6	662,3	607,9
Summa avsättningar		771,6	662,3	607,9
Skulder				
Långfristiga skulder	Not 20	43,0	114,7	136,4
Kortfristiga skulder	Not 21	242,2	243,4	259,6
Summa skulder		285,2	358,1	396,0
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		941,5	930,6	924,2
Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser				
Borgensåtaganden	Not 22	908,8	1 284,5	1 309,7
Ansvarsförbindelser	Not 23	328,0	26,0	15,3

NOTER, KOMMUNEN

Mkr	2007	2006	2005
Not 1 Verksamhetens intäkter			
Verksamhetens intäkter	455,7	389,5	378,6
Avgår interna intäkter:			
Interna poster mellan nämnderna	-144,5	-90,4	-89,3
Interna kalkylerade kapitalkostnader	-27,6	-29,7	-29,5
Summa Verksamhetens intäkter	283,6	269,4	259,8
Not 2 Jämförelsestörande intäkter			
Återsökning av parkeringsmoms	0,0	0,0	0,8
Bidrag från Bostadsdelegationen	0,0	0,0	3,8
Summa jämförelsestörande intäkter	0,0	0,0	4,6
Summa intäkter	283,6	269,4	264,4
Not 3 Verksamhetens kostnader			
Verksamhetens kostnader	-1 356,8	-1 327,2	-1 322,6
Avsättning för pensioner (exkl ränta)	-109,5	-57,5	-12,7
Pensionsutbetalningar	-32,4	-31,7	-23,9
Avgår interna kostnader:			
Interna kostnader mellan nämnderna	144,5	90,4	89,3
Interna kalkylerade kapitalkostnader	27,6	29,7	29,5
Summa verksamhetens kostnader	-1 326,6	-1 296,3	-1 240,4
Not 4 Jämförelsestörande kostnader			
Bidrag AB Härnösands Kommunfastigheter			-4,1
Pensionskostnad ändrad kalkylränta		-43,7	
Pensionskostnad, förändrade beräkningsgrunder	-96,0		
Bidrag Härnösand Energi & Miljö AB			-1,0
Bidrag AB Härnösands Näringsfastigheter		-3,0	-8,6
Summa jämförelsestörande kostnader	-96,0	-46,7	-13,7
Summa kostnader	-1 428,0	-1 343,0	-1 254,1
Not 5 Avskrivningar			
Avskrivningar enligt plan	-15,9	-18,0	-19,6
Nedskrivning inventarier räddningstjänsten	-4,5		
Nedskrivningar gator, del av Hamnleden			-2,9
Summa avskrivningar	-20,4	-18,0	-22,6
Not 6 Skatteintäkter			
Kommunalskatt	905,7	879,6	852,1
Avräkning kommunalskatt			
- slutavräkning 2006	-2,9		
- slutavräkning 2005		5,3	
- slutavräkning 2004			-0,8
- prognos för 2007	14,3		
- prognos för 2006		5,5	
- prognos för 2005			-8,6
Mellankommunal kostnadsutjämning	1,2	1,5	1,8
Summa skatteintäkter	918,3	891,9	844,5

Mkr	2007	2006	2005
Not 7 Generella statsbidrag			
Inkomstutjämnning	168,8	161,8	158,9
Strukturbidrag	1,6	1,6	1,6
Kostnadsutjämnning	-1,6	-5,0	-2,5
Kostnadsutjämnning LSS	17,6	24,8	42,1
Särskilt bidrag LSS	8,1		
Regleringsavgift	22,9	-0,4	-5,6
Generellt sysselsättningsstöd	0,0	14,8	15,9
Summa generella statsbidrag	217,4	197,6	210,5
Summa skatteintäkter och generella statsbidrag	1 135,7	1 089,5	1 055,0
Not 8 Finansiella intäkter			
Ränteintäkter	2,1	0,8	0,7
Ränteintäkter från bolagen	15,9	16,6	19,4
Utdelning koncernbolag	4,8	4,2	0,0
Övriga finansiella intäkter	0,3	0,3	0,4
Summa finansiella intäkter	23,1	21,9	20,5
Not 9 Finansiella kostnader			
Låneräntor	-3,7	-5,6	-5,6
Ränta mellankommunal utjämnning	-0,1	-0,4	-0,5
Ränta pensionsskuld PFA	-0,2	-0,9	-0,7
Ränta pensionsskuld garantipension och visstidspens.	-0,1	-0,2	-0,2
Ränta pensionsskuld ansvarsförbindelse	-20,8	-22,8	-22,7
Övriga finansiella kostnader	0,0	0,0	-0,1
Summa finansiella kostnader	-24,9	-29,9	-29,8
Finansnetto	-1,8	-8,0	-9,3
Not 10 Årets resultat enligt balanskravet			
Årets resultat enligt resultaträkningen	-25,5	-10,0	33,4
Ansvarsförbindelse pensioner	97,2	50,6	5,4
Justerat resultat	71,7	40,6	38,8
Not 11 Ökning/minskning långfristig fordran			
Försäljning mark/tomrätt	2,5	0,0	0,3
Summa ökning/minskning långfristig fordran	2,5	0,0	0,3
Not 12 Byggnader, mark och tekn. anlägg.			
Ingående anskaffningsvärde	334,8	312,7	298,7
Årets investeringar	44,1	27,8	14,4
Investeringsbidrag, försäljn.	-17,3	-5,7	-0,3
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	361,6	334,8	312,7
Ingående ackumulerade avskrivningar	-142,2	-132,0	-119,4
Årets avskrivningar	-10,8	-10,2	-12,6
Utgående akumulerade avskrivningar	-153,0	-142,2	-132,0
Utgående bokfört värde	208,6	192,6	180,7
<i>Fördelning per område:</i>			
- markreserv	22,4	15,3	14,1
- verksamh.fastigheter	3,2	2,3	1,1
- fastigheter för affärsverksamhet (va-verk, hamnar)	21,4	23,0	21,8

Mkr	2007	2006	2005
- publika fastigheter (gator, vägar, parker)	155,2	141,9	137,3
- pågående arbete	6,4	10,1	6,4
Utgående bokfört värde	208,6	192,6	180,7
Taxeringsvärden, totalt mkr	17,1	24,9	20,3
- varav mark	13,8	19,2	17,0
- varav byggnad			3,3
Not 13 Maskiner och inventarier			
Ingående anskaffningsvärden	221,7	220,3	217,8
Årets anskaffningar	4,1	1,5	2,5
Försäljningar/utrangeringar	-0,1	-0,2	
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	225,7	221,7	220,3
Ingående avskrivningar	-205,0	-197,1	-187,1
Årets avskrivningar	-5,1	-7,9	-10,0
Nedskrivning inventarier	-4,5		
Utgående ackumulerade avskrivningar	-214,6	-205,0	-197,1
Utgående planenligt restvärde	11,1	16,7	23,2
<i>Avseende pågående arbete tillämpas ÅRL 4 kap §10</i>			
Summa materiella anläggningstillgångar	219,7	209,3	203,9
Not 14 Andelar i koncern- och intresseföretag			
Härnösands Energi & Miljö AB	50,1	50,1	50,1
AB Härnösandshus	127,5	127,5	127,5
Kommunbränsle AB	0,1	0,1	0,1
Västernorrlands Länstrafik AB	0,9	0,9	0,8
Midlanda Centrum AB	0,0	0,0	0,3
Invest i Härnösand AB	0,1	0,1	0,1
Kommuninvest i Sverige AB	0,9	0,9	0,9
Bostadsrätter	0,1	0,1	0,1
Summa andelar i koncern- och intresseföretag	179,7	179,7	179,9
Not 15 Fordringar hos koncern- & intresseföretag m fl			
Härnösand Energi & Miljö	169,8	175,7	181,6
AB Härnösand Kommunfastigheter	2,3	203,5	201,5
Räddningstjänstförbundet	5,8	0,0	0,0
Västernorrlands Länstrafik AB	0,4	0,4	0,4
Summa långfristiga fordringar hos koncern mfl	178,3	379,6	383,5
Summa finansiella anläggningstillgångar	358,0	559,3	563,4
Not 16 Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	6,8	6,8	16,0
Förutbetalda kostnader & upplupna intäkter	47,5	49,4	37,5
Statsbidragsfordringar	10,7	13,6	7,9
Skatteavräkning skattefordran 2005 och 2006	16,9	2,2	
Momsfordran	32,0	13,5	11,8
Övriga kortfristiga fordringar	0,1	1,1	1,6
Summa kortfristiga fordringar	114,0	86,6	74,7
Not 17 Kassa och bank			
Kassa, bank och postgiro	9,0	0,1	1,9

Mkr	2007	2006	2005
Kaupthing bank	100,0		
Koncernkonto totalt	140,8	75,2	80,3
<i>Fördelat koncernkonto:</i>			
- Härnösands kommun	91,7	22,0	24,3
- Härnösand Energi & Miljö AB	6,5	28,5	27,8
- Härnösandshus AB	41,0	23,7	27,2
- Härnösand Näringsliv AB	1,6	0,9	1,0
Summa kassa och bank	249,8	75,4	82,2
Not 18 Eget kapital			
Balanserat resultat	-89,8	-79,7	453,4
Byte av redovisningsprincip (ansvarsförb. pension)			-566,5
Årets resultat	-25,5	-10,0	33,4
Utgående eget kapital	-115,3	-89,8	-79,7
<i>Egna kapitalet består av</i>			
- anläggningsskapital	-236,9	-8,4	23,0
- rörelsekapital	116,2	-81,4	-102,8
Summa	-120,7	-89,8	-79,7
Not 19 Avsättningar			
Pensionsskuld KAP-KL inkl löneskatt	42,5	33,3	27,5
Garantipension och visstidspens. inkl löneskatt	7,5	4,3	5,9
Ansvarsförbindelse inkl löneskatt	719,7	622,5	571,9
Övriga avsättningar	1,9	2,2	2,6
Summa avsättningar	771,6	662,3	607,9
<i>Sedan 2005 har hela ansvarsförbindelsen legat i balansräkningen. Det har påverkat resultatet med -97,2 mkr</i>			
Not 20 Långfristig skuld till kreditinstitut			
Mellankommunal utjämning			
Mellankommunal utjämning	1,8	2,9	4,0
Ingående skuld till kreditinstitut	111,8	132,4	176,0
Nettopplåning	-70,0	-20,0	-43,0
Kortfristig del av långfristiga skulder	-0,6	-0,6	-0,6
Utgående skuld till kreditinstitut	41,2	111,8	132,4
Summa Långfristig skuld	43,0	114,7	136,4
Långgivare			
Kommuninvest	40,0	110,0	130,0
AB Spintab	1,2	1,8	2,4
Summa långgivare	41,2	111,8	132,4
Kommunen tillämpar huvudregeln avseende lånekostnaden enligt RR 21			
Not 21 Kortfristiga skulder	2007	2006	2005
Skulder inom koncernkontot	49,2	53,3	56,0
Leverantörsskulder	32,3	34,7	31,6
Personalens skatter och avgifter	93,7	94,7	94,6
varav källskatt	14,9	15,3	14,4
varav övertidsskuld	4,3	4,6	4,5

Mkr	2007	2006	2005
varav semesterlöneskuld	51,5	53,6	52,2
varav löner	6,7	6,0	8,5
varav arbetsgivaravgifter	16,3	15,1	15,0
Upplupna kostnader	27,8	30,5	41,8
varav intjänade pensioner	22,2	19,9	19,7
varav särskild löneskatt	5,4	9,6	4,8
varav skatteavräkning	0,0	0,0	16,8
- slutavräkning 2003 och 2004	0,0	0,0	8,3
- prognos för 2004 o 2005	0,0	0,0	8,6
varav räntekostnad	0,2	1,0	0,5
Övriga kortfristiga skulder	39,2	30,2	35,5
Summa kortfristiga skulder	242,2	243,4	259,6
Not 22 Borgensåtaganden			
Borgen i kommunala bolag	865,7	1238,4	1261,1
Borgensåtagande egna hem	4,0	5,1	5,7
Övriga förpliktelser	39,1	41,0	42,9
Summa borgensåtaganden	908,8	1284,5	1309,7
Härnösands kommun har i maj 1993, KF § 59 ingått solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga förpliktelser. Detta borgensåtagande är i ett underavtal begränsat till den låneskuld som kommunkoncernen har i Kommuninvest. Vid årsskiftet 2007 uppgick detta lånebelopp till 443 mkr. Innehar pantbrev på 10,1 mkr från Härnösands folkhögskola.			
Not 23 Ansvarsförbindelser			
Tilläggsupplysning operationell leasing			
Erlagda leasingavgifter	4,7	3,8	3,4
Prognos leasingavgifter 2008	4,5	3,3	
Prognos leasingavgifter 2009-2012	4,2	4,4	
Tilläggsupplysning hyresavtal längre än tre år			
Erlagda hyresavgifter	103,8		
Prognos hyresavgifter nästkommande år	106,4		
Prognos hyresavgifter efterföljande tre år	100,3		
Tilläggsupplysning medfinansiering EU-projekt			
EU-projekt budgeterat	1,6	4,6	7,6
EU-projekt budgeterat 2008-2009	2,5	9,9	4,3
Summa ansvarsförbindelser	328,0	26,0	15,3

RESULTATRÄKNING, SAMMANSTÄLLD REDOVISNING

Mkr		2007	2006	2005
Verksamhetens intäkter	Not 1	649,3	632,4	605,0
Jämförelsestörande intäkter	Not 1	214,0		3,8
Verksamhetens kostnader	Not 2	-1 555,4	-1 511,4	-1 431,8
Jämförelsestörande kostnader	Not 2	-96,0	-43,7	
Avskrivningar	Not 3	-169,4	-94,1	-105,0
Verksamhetens nettokostnader		-957,5	-1 016,7	-928,0
Skatteintäkter		918,3	891,9	844,5
Generella statsbidrag		217,4	197,6	210,5
Finansiella intäkter	Not 4	11,2	4,0	2,9
Finansiella kostnader	Not 5	-69,7	-72,5	-75,8
Resultat före extraordinära poster		119,7	4,4	54,1
Skattekostnader		-4,9	-3,8	-5,0
Årets resultat		114,8	0,5	49,1

FINANSIERINGSANALYS, SAMMANSTÄLLD REDOVISNING

Den löpande verksamheten		2007	2006	2005
Årets resultat		114,8	0,5	49,1
Justering för av- och nedskrivning		169,4	94,1	87,4
Justering för gjorda avsättningar		112,5	57,7	11,2
Justering för ianspråktaga avsättningar				
Justering för minoritets andel				
Justering för övriga ej rk-påverkande poster		-4,2	0,8	0,9
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		392,5	153,1	148,6
Ökn(-)/minskn(+) förråd och varulager		3,6	-5,4	-6,3
Minskning (+) kortfristiga fordringar		-94,7	22,4	-12,6
Minskning (-) kortfristiga skulder		30,8	-28,5	77,1
Kassaflöde från den löpande verksamheten		332,2	141,6	206,8
Investeringsverksamheten				
Investering i immatriella anläggningstillgångar		1,2		-0,5
Försäljning av immateriella anläggningstillgångar				
Investering i materiella anläggningstillgångar		-150,9	-124,8	-112,5
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		693,7	35,0	
Investering i finansiella anläggningstillgångar		-0,9	-0,9	-0,8
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar				
Kassaflöde från investeringsverksamheten		543,1	-90,7	-113,8
Finansieringsverksamheten				
Ökning långfristiga fordringar			-8,0	
Minskning av långfristiga fordringar		3,8	2,9	
Långfristig upplåning		-484,6	-49,1	-53,6
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-480,8	-46,2	-61,6
Årets kassaflöde		394,5	4,7	31,4
Likvida medel vid årets början		133,9	129,2	97,8
Likvida medel vid årets slut		528,4	133,9	129,2
Förändring av likvida medel		394,5	4,7	31,4

BALANSRÄKNING, SAMMANSTÄLLD REDOVISNING

Mkr		2007	2006	2005
TILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar				
Immateriella anläggningstillgångar	Not 6	1,0	2,2	2,9
Materiella anläggningstillgångar	Not 7	1 459,0	2 171,1	2 174,8
Finansiella anläggningstillgångar		10,6	13,5	15,4
Summa anläggningstillgångar		1 470,6	2 186,9	2 193,1
Omsättningstillgångar				
Förråd		11,9	15,5	10,1
Fordringar	Not 8	194,9	100,1	122,5
Kassa och bank	Not 9	528,4	133,9	129,2
Summa omsättningstillgångar		735,2	249,5	261,8
SUMMA TILLGÅNGAR		2 205,8	2 436,4	2 454,9
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER				
Eget kapital				
Ingående eget kapital		9,4	14,3	-35,7
Årets resultat		114,8	0,5	49,1
Förändringar i balansräkning		-4,1	0,8	0,9
Summa eget kapital	Not 10	120,1	15,6	14,3
Avsättningar				
Avsättn för pensioner o liknande förpliktelse		796,5	686,6	632,7
Latent skatt		58,1	52,0	50,7
Övriga avsättningar		20,7	18,0	15,5
Summa avsättningar	Not 11	875,3	756,6	698,9
Skulder				
Långfristiga skulder	Not 12	812,6	1 297,2	1 346,3
Kortfristiga skulder	Not 13	397,8	367,0	395,4
Summa skulder		1 210,4	1 664,2	1 741,7
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNING OCH SKULDER		2 205,8	2 436,4	2 454,9
Borgensåtaganden och ansvarsförbindelser				
Borgensåtaganden och liknande förpliktelse	Not 14	43,3	46,3	49,1
Ansvarsförbindelser				
-Pensionsförpliktelse	Not 15	23,8	24,1	22,9
-Övriga förpliktelse	Not 15	328,0	26,0	85,1

NOTER, SAMMANSTÄLLD REDOVISNING

Mkr	2007	2006	2005
Not 1 Verksamhetens intäkter			
Respektive bolags andel av intäkter efter koncernelimineringar.			
Härnösands kommun	281,2	266,9	258,5
HEMAB	236,7	229,6	225,4
AB Härnösandshus	109,4	107,5	94,5
Övriga intressebolag	22,0	28,4	26,6
Jämförelsestörande intäkter	214,0	0,0	3,8
Summa verksamhetens intäkter	863,3	632,4	608,8
Not 2 Verksamhetens kostnader			
Respektive bolags andel av kostnader efter koncernelimineringar.			
Härnösands kommun	1 199,3	1 147,5	1 089,4
HEMAB	206,7	205,8	207,0
AB Härnösandshus	128,8	118,0	99,9
Övriga intressebolag	20,6	40,1	35,5
Jämförelsestörande kostnad	96,0	43,7	
Summa verksamhetens kostnader	1 651,4	1 555,1	1 431,8
Not 3 Avskrivningar			
Respektive bolags andel av avskrivn. efter koncernelimineringar.			
Härnösands kommun	20,4	18,0	22,6
HEMAB	39,5	37,9	37,4
AB Härnösandshus	108,5	37,0	26,5
Övriga intressebolag	1,0	1,2	1,0
Summa avskrivningar	169,4	94,1	87,5
Not 4 Finansiella intäkter			
Respektive bolags andel av finansiella intäkter efter koncernelimineringar.			
Härnösands kommun	7,6	1,2	1,3
HEMAB	1,4	2,1	1,2
AB Härnösandshus	2,0	0,5	0,3
Övriga intressebolag	0,2	0,2	0,1
Summa finansiella intäkter	11,2	4,0	2,9
Not 5 Finansiella kostnader			
Respektive bolags andel av finansiella kostnader efter koncernelimineringar.			
Härnösands kommun	24,9	29,9	29,8
HEMAB	2,3	2,0	1,9
AB Härnösandshus	42,5	40,5	44,1
Övriga intressebolag	0,0	0,1	0,0
Summa finansiella kostnader	69,7	72,5	75,8
Not 6 Immateriella anlägg.tillg.			
Ingående anskaffningsvärden	10,2	10,2	9,7
Årets investeringar	0	0,0	0,5
Summa utgående anskaffningsvärden	10,2	10,2	10,2
Ingående ackumulerade avskrivningar	8	7,3	5,2
Årets avskrivningar	1,2	0,7	2,1
Summa utgående avskrivningar	9,2	8,0	7,3
Utgående restvärde, immat. tillg.	1,0	2,2	2,9

Mkr	2007	2006	2005
Not 7 Anläggningstillgångar			
Summa ingående anskaffningsvärden	3 120,2	3 029,8	2 917,3
Årets förändringar	-542,7	90,4	112,5
Summa utgående anskaffningsvärden	2 577,5	3 120,2	3 029,8
Summa ingående ackumulerade avskrivningar	949,1	855,0	769,7
Årets avskrivningar	169,4	94,1	85,3
Summa utgående avskrivningar	1 118,5	949,1	855,0
Summa utgående planerligt restvärde	1 459,0	2 171,1	2 174,8
Not 8 Kortfristiga fordringar			
Härnösands kommun	104,8	37,5	42,8
HEMAB	67,4	49,6	66,4
AB Härnösandshus	22,3	10,8	10,7
Övriga intressebolag	0,4	2,2	2,6
Summa kortfristiga fordringar	194,9	100,1	122,5
Not 9 Kassa och bank			
Härnösands kommun	249,9	75,3	82,2
HEMAB	10,0	31,4	5,6
AB Härnösandshus	263,5	16,9	32,5
Övriga intressebolag	5,0	10,3	9,0
Summa kassa och bank	528,4	133,9	129,2
Not 10 Eget kapital			
Ingående eget kapital	9,4	14,3	-35,7
-Härnösands kommun	-267,4	-257,6	-291,2
-HEMAB	132,4	120,7	105,6
-AB Härnösandshus	144,2	143,6	143,3
-Övriga intressebolag	0,2	7,3	7,5
-Justeringspost*	-4,1	0,8	0,9
Justerat ingående eget kapital	5,3	15,1	-34,8
Årets resultat	114,8	0,5	49,1
-Härnösands kommun	-25,5	-10,0	33,4
-HEMAB	9,4	11,1	15,0
-AB Härnösandshus	130,3	0,6	0,2
-Övriga intressebolag	0,5	-1,1	0,5
Utgående eget kapital	120,1	15,6	14,3
<i>* Avser differens mellan utgående eget kapital på vilken den sammanställda redovisningen är upprättad och de fastställda resultat- och balansräkningarna. Samt övriga justeringar av eget kapital som ej avser resultatet.</i>			
Not 11 Avsättningar			
Pensioner			
Härnösands kommun	769,7	660,1	607,9
HEMAB	23,8	24,1	23,9
AB Härnösandshus	0,1	0,1	0,2
Övriga intressebolag	2,9	2,3	0,7
Summa avsättningar pensioner	796,5	686,7	632,7
Skatter enl bolagens årsredov.			
HEMAB	58,1	52,0	50,7
AB Härnösandshus	0,0	0,0	0,0
Övriga intressebolag	0,0	0,0	0,0
Summa avsättning för bolagsskatt	58,1	52,0	50,7

Mkr	2007	2006	2005
Övriga avsättningar			
Härnösands kommun	1,9	2,2	0,0
HEMAB	17,0	14,3	14,0
AB Härnösandshus	1,8	0,2	0,2
Övriga intressebolag	0,0	1,4	1,4
Summa övriga avsättningar	20,7	18,0	15,5
Summa avsättningar	875,3	756,6	698,9
Not 12 Långfristig skuld till kreditinstitut			
Härnösands kommun	43,0	114,7	136,4
HEMAB	42,9	48,8	59,8
AB Härnösandshus	726,7	1 130,4	1 146,6
Övriga intressebolag	0,0	3,4	3,4
Summa långfristig skuld till kreditinstitut	812,6	1 297,2	1 346,3
Huvudregeln, enligt RR 21 tillämpas av samtliga bolag			
Not 13 Kortfristig skuld			
Härnösands kommun	237,3	237,9	240,0
HEMAB	104,3	89,5	97,3
AB Härnösandshus	53,1	33,7	52,6
Övriga intressebolag	3,1	5,9	5,5
Summa kortfristig skuld	397,8	367,0	395,4
Not 14 Borgensåtaganden och liknande förpliktelser			
Kommunen	43,1	46,1	48,6
HEMAB			
AB Härnösands Hus	0,2	0,2	0,5
Övriga intresseföretag			
Summa Borgensåtaganden	43,3	46,3	49,1
<i>Härnösands kommun har i maj 1993, KF § 59 ingått solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga förpliktelser. Detta borgensåtagande är i ett underavtal begränsat till den låneskuld som kommunkoncernen har i Kommuninvest. Vid årsskiftet 2007 uppgick detta lånebelopp till 443 mkr</i>			
Not 15 Ansvarsförbindelser			
Pensionsförpliktelser inkl. löneskatt, totalt varav	23,8	24,1	22,9
-Härnösands kommun	0,0	0,0	0,0
-HEMAB	23,8	24,1	22,9
-AB Härnösandshus	0,0	0,0	0,0
-Övriga intressebolag	0,0	0,0	0,0
Övriga förpliktelser			
Operationell leasing, totalt varav	13,4	11,5	73,2
Erlagda leasingavgifter	4,7	3,8	13,5
Prognos leasingavgifter 2007	4,5	3,3	15,1
Prognos leasingavgifter 2008-2010	4,2	4,4	44,6
Erlagda hyresavgifter	103,8		
Prognos hyresavgifter nästkommande år	106,4		
Prognos hyresavgifter efterföljande tre år	100,3		
EU-projekt budgeterat	1,6	4,6	7,6
EU-projekt budgeterat 2007-2008	2,5	9,9	4,3
Leasing och EU-projekt avser kommunen			
Summa ansvarsförbindelser	351,8	50,1	108,0

Redovisningsprinciper

Härnösands kommuns årsredovisning är upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning. Kommunen följer de rekommendationer som lämnats av Rådet för kommunalredovisning och strävar i övrigt efter att följa god redovisningssed men med undantag för pensionsredovisningen.

Pensionskostnader och pensionsskuld

Lagen om kommunalredovisning anger att det endast är nyintjänade pensionsförmåner från och med 1998 som skall redovisas som en avsättning i balansräkningen (blandmodellen). Härnösands kommun har från och med 2005 redovisat hela pensionsåtagandet som en avsättning i balansräkningen (fullkostnadsmodellen). Av den orsaken så skiljer sig Härnösands kommuns redovisning mot andra kommuners som istället redovisar pensionsförmåner som intjänats före 1998 som ansvarsförbindelse inom linjen. I Härnösands redovisning är hela förändringen pensionsåtagandet i resultaträkningen som verksamhetens kostnader och finansiella kostnader. Avsikten är att ge en rättvisande bild av kommunens finansiella ställning och utveckling samt en god redovisning. Fullkostnadsmodellen har påverkat resultatet år 2007 med -97,2 mkr.

Avskrivningar

Kommunen följer inte Rådets rekommendation nr 11 materiella anläggningstillgångar, utan tillämpar kommunförbundets plan för avskrivningar. Anläggningstillgångar aktiveras i balansräkningen med avdrag för planenliga och bokföringsmässiga avskrivningar. Anläggningstillgångar tas i balansräkningen upp till anskaffningsvärde efter avdrag för avskrivningar. Anskaffningsvärdet reduceras i förekommande fall med investeringsbidrag före beräkning av avskrivningar. Ej avslutade investeringar balanseras som pågående arbeten. Avskrivningar beräknas inte för mark, konst och pågående arbeten. På övriga anläggningstillgångar sker planenlig avskrivning utifrån förväntad ekonomisk livslängd. Någon anpassning av avskrivningstiderna bolagen emellan i den sammanställda redovisningen har ej skett. Avskrivning börjas den dag anläggningstillgången är färdig att tas i bruk.

Huvudsakligen tillämpas följande ekonomiska livslängder:

Fastigheter och anläggningar

- 20, 33 och 50 år

Maskiner och inventarier

- 5-10 år

Energidistributionsanläggningar

- 25 år

VA-anläggningar

- 10, 20 och 33 år

Finansieringsanalys

År 2005 har Rådet för kommunal redovisning utgivit en ny rekommendation, redovisning av kassaflöden/finansieringsanalys. Där de redogör för vad som är god redovisningssed vid upprättandet av en finansieringsanalys. Härnösands kommun följer rekommendationen.

Leasing

Från och med bokslutet 2004 redovisas en tilläggsupplysning av leasingavtal enligt Rådets rekommendationer. Alla leasingavtal i kommunen har klassificerats som operationell leasing.

Lånekostnader

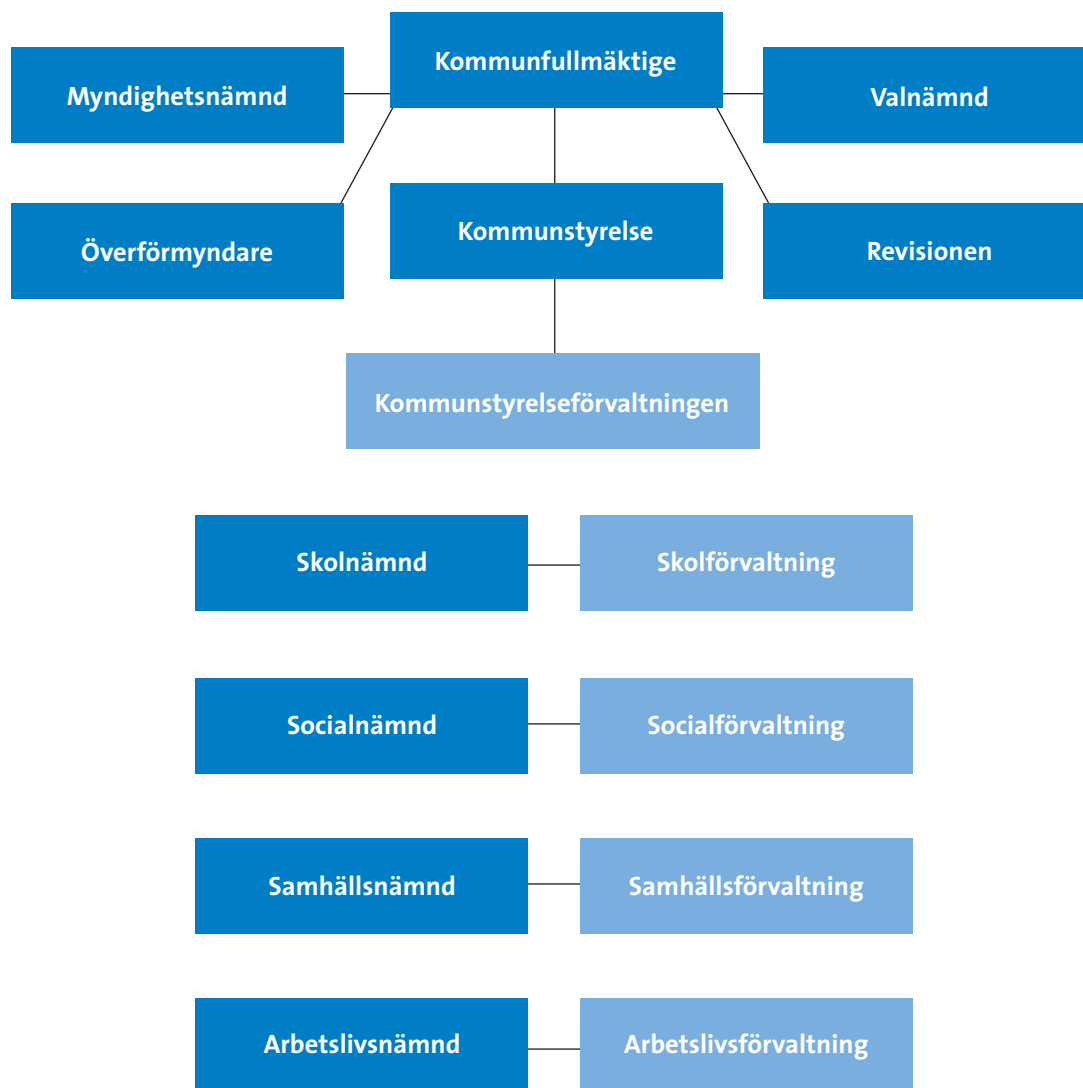
Härnösands kommun tillämpar huvudmetoden.

Sammanställd redovisning

Den sammanställda redovisningen har upprättats i enlighet med Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer. Den sammanställda redovisningen för Härnösands kommun omfattar kommunen, AB Härnösandshuskoncernen, Hemabkoncernen och Räddningstjänsten Höga kusten - Ådalen. Enhetliga principer för redovisning och värdering gäller ej för den sammanställda redovisningen. Differenser kan förekomma i eget kapital mellan bolagen och den sammanställda redovisningen, vilket beror på att bolagen inte färdigställt sin årsredovisning vid upprättande av detta dokument. Justeringar redovisas som justerat ingående eget kapital och visas inte på resultaträkningen.

Organisationsschema

Ekonomisk ordlista

Anläggningskapital

Kapital som företaget avsätter i syfte att det ska investeras i anläggningskapital

Anläggningstillgång

Tillgångar avsedd för stadigvarande innehav såsom fastigheter och inventarier

Avskrivning

Planmässig värdeminskning av anläggningstillgångar för att fördela kostnaden över tillgångens livslängd.

Balansräkning

Visar den ekonomiska ställningen vid verksamhetsårets slut, uppdelat på tillgångar, eget kapital, skulder och avsättningar.

Eget kapital

Skillnaden mellan tillgångar och skulder.

Extraordinära poster

Saknar tydligt samband med ordinarie verksamhet och är av sådan art att de inte förväntas inträffa ofta eller regelbundet, samt uppgår till väsentligt belopp.

Finansiella intäkter & kostnader

Poster som inte är direkt hänförliga till verksamheten, exempelvis räntor.

Intern ränta

Kalkylmässig ränta för det kapital som utnyttjas inom en viss verksamhet.

Jämförelsestörande poster

Post i resultaträkningen där man redovisar resultatet från sådana händelser i företagets verksamhet som stör jämförelser med andra perioders resultat.

Kapitalkostnad

Benämning för internränta och avskrivningar.

Kortfristiga fordringar och skulder

Skulder och fordringar som förfaller inom ett år från balansdagen.

Likviditet

Betalningsberedskap på kort sikt.

Långfristiga fordringar och skulder

Skulder och fordringar som förfaller senare än ett år från balansdagen.

Omsättningstillgång

Tillgångar som är avsedda att förbrukas inom kort tid. Likvida medel och kortfristiga fordringar.

Resultaträkning

Översiktlig sammanställning av årets intäkter och kostnader och hur det påverkat eget kapital.

Rörelsekapital

Skillnaden mellan omsättningstillgångar och kortfristiga skulder. Rörelsekapitalet avspeglar kommunens finansiella styrka.

Soliditet

Långfristig betalningsförmåga. Andelen eget kapital av de totala tillgångarna.

Revisionsberättelse

Vi tillstyrker att styrelser och nämnder samt de förtroendevalda i dessa organ beviljas ansvarsfrihet. Vi tillstyrker att årsredovisningen godkänns.

Vi har utfört vår granskning enligt kommunallagen (KL), god revisionsordning i kommuner och landsting samt av fullmäktige fastställt revisionsreglemente. Av 9 kap 9 § KL framgår att revisionen årligen i den omfattning som följer av god revisionsordning granskar all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden.

Vi har granskat om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Granskningen har i enlighet med god revisionsordning inriktats på verksamheter av stor ekonomisk omfattning och områden som vi bedömer angelägna utifrån en bedömning av väsentlighet och risk.

Kommunstyrelsens ansvar

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska organ och har det övergripande ansvaret för kommunens utveckling och ställning.

En av kommunstyrelsens uppgifter är att skapa förutsättningar för en långsiktig god ekonomisk hushållning och att säkerställa en ekonomi som medger en ökad handlingsfrihet att möta framtida behov. I detta arbete spelar kommunens balanspaket 2005-2010 en viktig roll. Detta balanspaket har förlängts till att gälla till och med 2015. Kommunen har under 2007 inte uppfyllt målsättningarna i den upprättade planen i balanspaketet. Anledningen till detta är förändringen av beräkningsgrunder för kommunens pensionsåtagande som påverkar 2007 års resultat med en jämförelsestörande kostnad på 96 mnkr.

Vi anser att ett mycket stort ansvar vilar på kommunstyrelsen vad gäller kontroll och uppföljning av nämndernas ekonomi och verksamhet samt vad gäller att vid behov rapportera avvikelser till kommunfullmäktige.

Vi konstaterar att det för vissa nämnder saknas tydliga operativa mål utöver de rent budgetmässiga vilket försvårar ledning och styrning av den samlade kommunala verksamheten. Kommunstyrelsen och nämnderna har totalt 36 st. fastställda mål. Av dessa mål har endast 16 mål uppfyllts vilket motsvarar en måluppfyllelse på 44 %. Revisionen anser att måluppfyllelsen borde vara högre varför åtgärder bör vidtas för att måluppfyllelsen skall bli bättre. Man bör dessutom se över målen med hänsyn till tydlighet och mätbarhet.

Kommunen genomförde i samband med den nya valperioden en ny förvaltnings och nämndsorganisation med målsättningen att lägga grunden för en bra och effektiv nämndverksamhet och på sikt en god ekonomisk hushållning i linje med balanspaketet. Införandet av denna organisation har dock inte fungerat på ett helt tillfredsställande sätt även om detta år får ses som en del av införandeperioden.

Bokslutskommentarer och resultat

En särskild rapport, "Granskning av årsredovisning 2007" liksom "Granskningsnoteringar gällande balansräkningen 2007 12 31" har avlämnats. Nedan redovisas de viktigaste resultaten från vår granskning.

Redovisning av ansvarsförbindelse.

Kommunstyrelsen har valt att redovisa pensioner intjänade före 1998 som en avsättning i balansräkningen. Avvikelsen beskrivs i årsredovisningen och som skäl anförs att man vill ge en rättvisande bild av kommunens resultat och ställning.

Balanskravet enligt Kommunal redovisningslag KRL

Kommunen redovisar en förlust på 25,5 mnkr. Efter justering med ansvarsförbindelser inom balansräkningen med 96 mnkr redovisas ett positivt resultat avstämt mot balanskravet med en vinst på 70,5 mnkr vilket betyder att någon återställning inte behöver ske. Då kommunen har beslutat att pensionsåtagandet före 1998 skall redovisas i balansräkningen, bör man i konsekvens därmed återställa det negativa resultatet enligt kraven i KRL. Då en stor del av ökningen av pensionerna beror på ändrade beräkningsgrunder menar vi att ambitionen på längre sikt måste vara att återställa det egna kapitalet.

Årsredovisning 2007

Vid granskningen av kommunens bokslut har vi funnit att räkenskaperna ger en rättvisande bild av kommunens ekonomiska ställning och den sammanställda redovisningen. Detta år redovisar kommunen en förlust på 25,5 mnkr som ovan nämns då hänsyn har tagits till kommunens hela pensionsförpliktelse.

Bedräffande kravet på god ekonomisk hushållning enligt kommunallagens regler noterar vi att nyckeltalen soliditet och nettokostnadernas andel av skatteintäkterna har försämrats. Där- emot har kommunkoncernens skuldsättning minskats från 1,297 mnkr till 813 mnkr med anledningen av den stora fastighetsförsäljningen i Härnösands Kommunfastigheter AB

Kommunens långsiktiga finansiering

I och med den redovisning av det samlade pensionsåtagandet som görs från och med 2005 års årsredovisning så är kommunens egna kapital negativt, -115 mnkr. I det balanspaket som antogs av kommunfullmäktige 2003 finns målsättningen att det egna kapitalet senast år 2010 ska vara positivt. Denna målsättning har numera förskjutits till 2015. För att detta mål och resultatmålen för kommande år ska kunna nås måste betydande

årliga överskott skapas. Dessa överskott bör vara i storleksordningen 20-25 mnkr.

Personalredovisning

Personalredovisningen i förvaltningsberättelsen ger en god information om vilka personalpolitiska åtgärder som har beslutats.

Antalet sjukdagar per årsarbetare fortsätter att sjunka vilket är mycket positivt. Kommunen har uppnått målet i detta avseende. Målet har varit att högst 8,5 % av tillgänglig ordinarie tid skall vara sjukfrånvaro. Årets utfall är 7,5 % mot föregående år 8,3 %.

Vi vill fästa uppmärksamheten på att stora personalavgångar av kommunens personal kommer att ske de närmaste åren. Det är därför viktigt att kommunen vidtar samlade åtgärder för att trygga personalförsörjningen.

Förvaltnings- och verksamhetsgranskningar

Vi har under året genomfört elva besök vid kommunens olika verksamhetsområden. Överläggningar har skett med nämndernas ordförande, vice ordförande, förvaltningschefer och i förekommande fall enhetschefer. Vid dessa överläggningar har vi informerat om nämndernas ansvarsutövning mot fullmäktiges beslut och grunderna för revisionens ansvarsprövning av nämnderna samt vikten av en god intern kontroll.

Revisionens presidium har vid ett flertal tillfällen under året sammanträffat med kommunfullmäktiges presidium. Dessutom har revisorerna haft fortlöpande kontakter med kommunstyrelsens presidium för övergripande överläggningar och information om kommunens verksamhet.

Rapporter

Vi har avlämnat följande rapporter:

- Granskning av årsredovisning 2006
- Granskning av delårsrapport 2007
- Rapport gällande väsentlighet och risk
- Rapport avseende internkontroll inom löneredovisningen

Intern kontroll

Av 3 § i reglemente för intern kontroll som fastställts av fullmäktige framgår följande beträffande nämndernas ansvar:

”Nämnderna har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde”.

Vi konstaterar att alla nämnder numera har vidtagit åtgärder för att uppfylla fullmäktiges beslut i detta avseende. Det är dock viktigt att detta arbete fortsätter genom upprättande av interna kontrollplaner.

De kommunala bolagen

Överläggningar och informationsutbyten har skett med ledningen för koncernen Härnösands Energi och Miljö AB och koncernen AB Härnösandshus om respektive verksamhet samt huruvida bo-

lagen har uppfyllt det kommunala ändamålet med verksamheten.

Överläggningar har skett med företrädare för Räddningstjänstförbundet Höga Kusten Ådalen. I årets sammanställda redovisning ingår endast dessa tre organisationer. Övriga företag och organisationer har ansetts påverka den sammanställda redovisningen mycket ringa varför dessa har uteslutits.

Granskningsrapporter

Enligt kommunallagen skall lekmanrevisor utses i de bolag där kommunen är huvudägare. Lekmanrevisorerna skall utses ur kretsen av kommunens förtroendevalda revisorer. Detta har gjorts i alla helägda kommunala bolag.

Lekmanrevisor skall granska att bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att bolagens interna kontroll är tillräcklig. Lekmanrevisor skall avge en särskild granskningsrapport till bolagsstämman och fullmäktige.

Granskningsrapporter gällande följande bolag kommer att lämnas:

AB Härnösandshus
AB Härnösands Kommunfastigheter
AB Härnösands Näringsfastigheter
Härnösands Energi & Miljö AB
Härnösands Elnät AB
Invest i Härnösand AB
Kommunbränsle i Ådalen AB.

Medelstildelning

Till revisorernas förfogande har funnits 1,5 Mkr som har förbrukats i vårt granskningsarbete.

I granskningsarbetet har vi samarbetat med Komrev inom Öhrlings Pricewaterhouse Coopers genom certifierad kommunal revisor Bo Månsson.

Göran Lundström har inte deltagit i granskningen av Socialnämnden.

Sven Bylund har inte deltagit i granskningen av Samhällsnämnden.

Hans Mattsson har inte deltagit i granskningen av Skolnämnden.

Stig Nilsson har inte deltagit i granskningen av Socialnämnden och Skolnämnden

Härnösand den 19 mars 2008

Rolf Andersson	Bo Anders Öberg	Göran Lundström
Ordförande	1: e vice ordförande	2 e vice ordförande

Marion Andersson	Sven Bylund	Peter Hasselborg

Hans Mattsson	Stig Nilsson	Hans Sonesson

Härnösands
kommun

871 80 Härnösand, 0611-34 80 00
www.harnosand.se